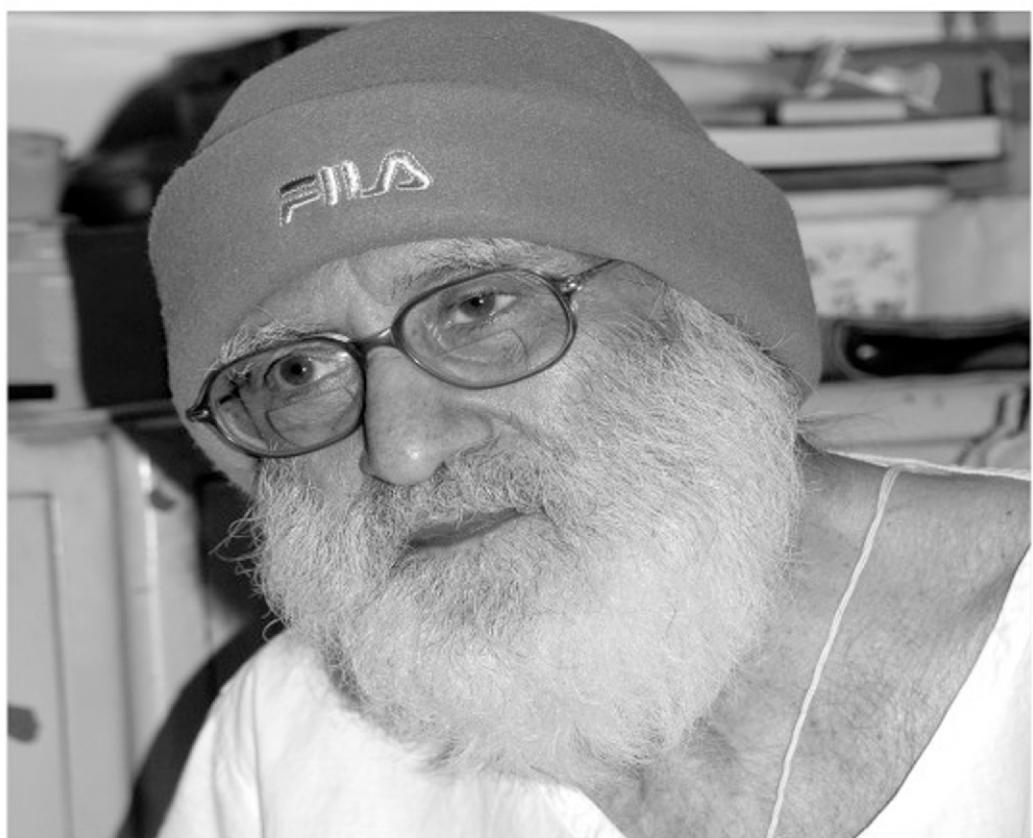

ॐ

॥ દાખ્ય વાચકઃ પ્રણવः ॥

લાતમભરા

આત્મનો હિતાચ જગતઃ સુખાચ

નાં -૨૮ (એપ્રિલ, મે, જૂન)

VOL - XXVIII 2012-13

ISSUE-IV

માનદ તંત્રી : નૈષધ વ્યાસ

સંકલન : ડૉ. સ. સ. ભિક્ષુ

‘યોગ’ બિક્ષા લાવીએં, ‘ભિક્ષુ’ બની ગુરુદાર;
મુમુક્ષુ જરૂર પામશે, સૌનો મુજમાં ભાગ.

૧૨

૧૧

શ્રી ગુરુદેવ શુભેચ્છાવર્ષ

આ વર્ષ, તા. ૮-૧૦-૨૦૧ ઉથી તા. ૨૮-૧૦-૨૦૧ ઉપરમાં પૂજ્ય શ્રી ગુરુદેવનું પંચાસીમું વર્ષ પસાર થશે. આખા વર્ષને જીવંત બનાવવા માટે આપણો સર્વેએ સાથે મળીને નિધારિલ કાર્યક્રમો સફળ થાય તેવો તન-મનધનથી પ્રયત્ન કરવાનો છે.

સંતો કે ગુરુજનોનું ઋણ ચૂકવવા આપણો તો શું કરી શકવાના હતા? પણ, તેઓની પ્રેરણા અને આશીર્વાદથી ફૂલ નહીં તો ફૂલની પાંખડી એ ન્યાયે આપણાથી જે થાય તે આનંદભેર કરીએ.

: વર્ષ દરમિયાન થયેલા અને નિધારિલ કાર્યક્રમ :

(૧) ‘ઓમ્ ગુરુ ઓમ્’ના મંત્રજાપ કરવા, જે વિશ્વશાંતિ અર્થે છે. અત્યાર સુધીમાં દસેક કરોડથી વધારે મંત્રજાપ નોંધાયા છે. આ મંત્રજાપ આખા કુટુંબે ભેગા મળીને કરી શકાય. નોંધણી માટેનાં ફોર્મ ઓમ્પરિવારના કાર્યક્રમ દરમિયાન મેળવી લેવા વિનંતી છે.

સાવધાન : મંત્રજાપ શક્ય હોય તેટલા વધુમાં વધુ કરવા, પણ એટલા વધુ નહીં કે મગજ ગરમ થઈ જાય કે મગજ થાકી જાય. વિવેકબુદ્ધિ વાપરવી.

(૨) સ્વાધ્યાય : તા. ૨૭મી નવેમ્બર પૂજ્યશ્રીની જન્મ તારીખ છે. દર રૂપી તારીખે સ્વાધ્યાયમિલનનો કાર્યક્રમ નિધારિલ છે. અત્યાર સુધીમાં ચાર કાર્યક્રમ થઈ ચૂક્યા છે. પલિયનગર, શ્રીકુંજ (દામોદરભાઈ), વાડજ (સમીરભાઈ શાહ), અને ડાકોર (બાપાલાલ મગનલાલ ગોટાવાલા).

હવે તા. ૨૭મી માર્ચ ૨૦૧ ઉને બુધવારે ખંડેરાવપુરા (બળદેવભાઈ પટેલ) માં થશે, જે પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીની સાધનાભૂમિ છે. તા. ૨૭મી મે ૨૦૧ ઉને, નવસારી (ભાનુભહેનજી. પટેલ) મુકામે નિધારિલ છે.

(૩) ગુરુમહિમાના પાઠ - ટ્રસ્ટની ઓફિસે થાય છે. (સાંજે ૪.૦૦થી રાત્રિના ૧૨.૦૦) અત્યાર સુધીમાં ચાર પાઠ થઈ ચૂક્યા છે અને પાંચમો તા. ૫-૪-૨૦૧ ઉને શુક્રવારે થશે.

શ્રી ગુરુદેવ શુભેચ્છાવર્ષના સાત્ત્વિક કાર્યક્રમો વિશ્વશાંતિ અર્થે છે. આપણું લક્ષ કાર્યક્રમોને સફળ બનાવવાનું છે અને તે માટે સર્વે એ ભેગા મળીને કાર્યક્રમ ઊજવવાના છે. થનાર કાર્યક્રમોમાં તન-મનધનથી શક્ય એટલા તમામ પ્રયત્નોથી આપણે હાજર રહેવાનું છે. આપણને મળેલી તકનો ઉપયોગ કરીને મોક્ષ માર્ગે આગળ વધવાનું છે.

આપણને યાદ રહેવું જોઈએ કે આપણને પ્રોત્સાહિત કરવા, આપણો ઉત્સાહ વધારવા પૂર્ણ ગુરુદેવ પોતાની નાદુરસ્ત તબિયત હોવા છતાં, શક્ય હોય ત્યાં પોતે હાજર રહે છે અથવા તો ટેલીઅશિષ (ટેલિફોન દ્વારા આશીર્વાદ) આપે છે.

ટેલિઅશિષ વખતે, કે તે દરમિયાન પોતાની તબિયતને કારણે પડતી મુશ્કેલીઓ વેઠીને પણ, આપણને કલ્યાણના માર્ગ આગળ ધપાવે છે. જો ગુરુદેવ આટલી ઉમરે અને આવી શારીરિક મુશ્કેલીઓ સહન કરતા હોય, તો આપણે મળેલી તકનો લાભ લેવો જોઈએ.

તો આવો, આપણે સર્વે એક સાથે ભેગા મળીને કલ્યાણમાર્ગમાં આગળ વધીએ અને ઉત્સાહભેર તન-મનધનથી બધા જ કાર્યક્રમોમાં ભાગ લઈએ, તેમજ નાનામોટા તમામ કાર્યક્રમોમાં અચૂક હાજરી આપીએ.

સદગર સમર્પણભિક્ષુના જ્યનારાયણ જ્ય ઓમ ગુરુદેવ

ઓમ્ પરિવારના ઉત્સવો

હનુમાન જયંતિ
નિમિત્તે

અનિલભાઈ ગોવિંદભાઈ પ્રજાપતિ
સી/૧/૧, ભદ્રેશ્વર સોસાયટી, અંકુર ચાર રસ્તા, નારણપુરા,
અમદાવાદ-૧૩.

૨૮-૪-૨૦૧૩

રવિવાર,
સવારે ૮-૩૦ થી ૧૧-૦૦

॥ ॐ ॥

॥ તસ્� વાચકઃ પ્રણવઃ ॥

રૂતમ્ભરા (ऋતમ્ભરા) એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાય

વર્ષ - ૨૮ (એપ્રિલ, મે, જૂન)

VOL - XXVIII 2012-13

ISSUE-IV

માનદ તંત્રી : લૈખધ વ્યાસ

સંકલન : ડૉ. સ.સ. બિક્ષુ

મુક્તા

પાતંજલ યોગદર્શન - સમાધિપાદ યોગબિક્ષુ

સમાધિઓનો ઉપસંહાર

(૧) જે એકાગ્રતા વિર્તક, વિચાર, આનંદ અને અસ્મિતામય હોય છે તે, અર્થાત્, સંપ્રણાત હોય છે તે, તથા જેમાં વિતકીદિને વિરામ પમાડવાના અભ્યાસના સંસ્કારો જ બચી રહ્યા હોય છે તે, અર્થાત્, અસંપ્રણાત હોય છે તે, અને -

(૨) જે એકાગ્રતા સ્થૂળ વિષયના શબ્દ, અર્થ અને જ્ઞાનના વિકલ્પવાળી હોય છે તે, અર્થાત્, સવિતક હોય છે તે, તથા જેમાં સ્થૂળ વિષયના શબ્દ અને જ્ઞાનનો લોપ થઈ જાય છે અને અર્થ માત્ર જ બચી રહ્યો હોય છે તે, અર્થાત્, નિર્વિતક હોય છે તે, અને-

(૩) જે એકાગ્રતા સૂક્ષ્મ વિષયના શબ્દ, અર્થ અને જ્ઞાનથી સંકળાયેલી હોય છે તે, અર્થાત્, સવિચાર હોય છે તે, તથા જેમાં સૂક્ષ્મ વિષયના શબ્દ અને જ્ઞાનનો લોપ થઈને અર્થમાત્ર જ રહ્યો હોય છે તે, અર્થાત્, નિર્વિચાર હોય છે, બધી જ એકાગ્રતાઓ-સમાપ્તિઓ-સમાધિઓ સબીજ અર્થાત્, બીજવાળી છે. અને -

(૪) જે એકાગ્રતામાં વિતક, વિચાર, આનંદ, અસ્મિતા તથા સ્થૂળ-સૂક્ષ્મ વિષયના શબ્દ, અર્થ અને જ્ઞાનના સંસ્કારોનો નિરોધ કરવાના અભ્યાસના સંસ્કારો પણ સંપૂર્ણ નિરોધ પામી જાય છે ત્યારે તેને નિર્બિજ અર્થાત્, બીજ

વિનાની સમાધિ કહે છે. નિર્બિજ સમાધિકાળે દ્રષ્ટા-આત્મા સ્વરૂપસ્થ હોય છે. અસ્તુ.

(૧) નિર્બિજ સમાધિનું ફળ છે પરિપૂર્ણ સમાધાન થઈ જવું. શુભ-અશુભ દ્વંદ્વોથી હરદમ, હરહુંમેશ પર થઈ જવું. આવી પ્રામિ-સ્થિતિને ‘સહજસમાધિ’ કહે છે.

(૨) આપત્કિકાળે પણ - પ્રતિકૂળ પ્રસંગોએ પણ સમ રહી શકાય તેનું નામ સમાપત્તિ.

(૩) શુભશુભ પ્રામિ સમયે પણ સમાધાનવૃત્તિનો ભંગ ન થાય તેનું નામ સમાધિ.

(૪) સમાધાનવૃત્તિ, વિના પ્રયત્ને અને આખંડપણે રહ્યા કરે તેનું નામ આત્મસ્થિતિ-સ્વરૂપસ્થિતિ-મુક્તિ-કેવલ્ય.

સમાધિપાદનો ઉપસંહાર

આ રીતે ભગવાનની દયાથી જેટલો બની શકે તેટલો સમાધિપાદ સમજવાનો પ્રયત્ન કર્યો અને તેમાં છેલ્લું એકાવનમું સૂત્ર પૂરું થયું. આમાં વૃત્તિઓના તથા સમાધિના પ્રકારો સારી રીતે સમજ્યા. યોગ કોને કહેવાય, તે વખતે શું થાય તે પણ સમજ્યા. સંપ્રણાત-અસંપ્રણાત સમાધિ, તે કોને કોને પ્રાપ્ત હોઈ શકે? તે જેને પ્રાપ્ત ના હોય તેણે કઈ રીતે પ્રાપ્ત કરવી? ભવ-પ્રત્યય અને ઉપાય-પ્રત્યય એટલે કે ભવથી-જન્મથી જ જેને તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત છે તે, અને જેણે ઉપાયથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું છે તે, અને તે

સિવાયના માટે ઈશ્વરપ્રણિધાન, ઈશ્વરપ્રણિધાનથી અસંપ્રજ્ઞતા યોગની પ્રાપ્તિ અને ઈશ્વરની શરણાગતિ. ઈશ્વરની શરણાગતિ માટે ઈશ્વરની ઓળખ અને તે માટે છ સૂત્રો વગેરે વગેરે ઘણું-બધું સમજવાનો પ્રયત્ન કર્યો, અને આમ, સમાધિપાદની પૂર્ણાહૃતિ થઈ.

સમાધિપાદ પછી બીજો સાધનપાદ આવે છે. પરમાત્માની દ્યાથી તેને પણ વધુમાં વધુ સમજવાનો પ્રયત્ન કરીશું. ત્રીજો વિભૂતિપાદ અને ચોથો કેવલ્યપાદ છે. સાધનપાદમાં સાધનાનું વર્ણન છે. સમાધિપાદમાં સમાવિની મહત્ત્વાત્મકતા-કિંમત સમજાવવામાં આવી. સમાવિની અમૃત્ય અનુભૂતિને પ્રાપ્ત કરવા માટેની સાધના સાધનપાદમાં બતાવી છે. સાધનપાદ આપણને સમાધિ પ્રાપ્ત કરવાની સાધના - સાધન આપે છે.

સાધનપાદ પછી વિભૂતિપાદ આવે છે. વિભૂતિની પ્રાપ્તિથી શું થાય છે? વિભૂતિની પ્રાપ્તિથી એક તો એ ખબર પડે છે કે, સાધનામાં કેટલી ઉન્નતિ થઈ છે. અને બીજું, સિદ્ધિની પ્રાપ્તિથી જગતના સામાન્ય વિષયોના મલોભનોમાંથી ઉપરામ થઈ જવાય છે ત્યારે જગતની સામાન્ય વિભૂતિઓ - સામાન્ય ઐશ્વર્યો તુચ્છ, - કિંમત વિનાનાં લાગે છે, તેથી તેના તરફ વૃત્તિઓ જાતી જ નથી. પાંચસો રૂપિયાની નોટ પાસે એક પૈસાની કાંઈ જ કિંમત નથી. આ દસ્તિએ જોતાં વિભૂતિપાદનાં ઉપરોક્ત મુખ્ય બે પ્રયોજનો થયાં. વિભૂતિપાદ એ કાંઈ અભ્યાસનો વિષય નથી, ખરો અભ્યાસ તો છે સાધનપાદનો. સાધનપાદનો અભ્યાસ સારી રીતે કરીને, તેમાં જો સફળતા મેળવી લઈએ તો વિભૂતિપાદની વિભૂતિઓ-સિદ્ધિઓ તો અનાયાસે જ પ્રામ થાય. લૌકિક સિદ્ધિ, યોગની સિદ્ધિ અને સ્વયંસિદ્ધિના નામની ત્રણ સિદ્ધિઓનું વર્ણન પાછળ આવી રહ્યું છે. તેમાંની સ્વયંસિદ્ધિ ઘણી ઉત્તમ છે. આપણે તો સ્વયંસિદ્ધિને જ યાદ રાખવાની છે. આપણું લક્ષ્ય તો કેવળ પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરવાનું, કેવળ કેવલ્યને મેળવવાનું હોવું જોઈએ. કેવલ્ય સુધી પહોંચતાં વચ્ચે જે કાંઈ પ્રાપ્ત થવાનું હશે તે અનાયાસે જ થશે. આપણે ન તો અપયશની ઈશ્વરા રાખવી કે ના તો યશની. આપણે તો બધું પરમાત્મા ઉપર છોડી દેવું. જ્યારે આપણે તેમની ઉપર છોડી દઈએ ત્યારે, આપણે જે સ્થિતિમાં હોઈએ તેમાં રાજ રહેવું.

કેમકે, આપણે આપણા કલ્યાણ વિશે કેટલું વિચારી શકીએ? આપણે ગુરુદેવને - પરમ ગુરુને બધું જ સોંપી દીધું હોય, તો તેમને આપણા કલ્યાણની વધુ ખબર પડે. પરમ ગુરુ પરમાત્માને આપણા કલ્યાણની જવાબદારી સોંપી દઈએ, પછી જે કાંઈ થાય - જે પરિસ્થિતિ આવી પડે તેમાં પ્રસન્ન રહેવું જોઈએ. તેમને સોંચા પછી હુંબ પડે ત્યારે એવા વિચારો કરીએ કે, મને હુંબ કેમ પડ્યું? મેં તો બધું પરમાત્માને સોંપી દીધું છે. અરે ભાઈ! તેં તેને સોંપી દીધું છે તેની તેને ખબર નહીં હોય? હુંબ આચ્યું તો તારે તેની જરૂર હશે, તારું કલ્યાણ હુંબથી થવાનું હશે. તારા કલ્યાણનું જો તે તારા હાથમાં રાખ્યું હોત તો તું કદી હુંબને ફરકવા ના દેત. કારણ કે, તને સુખ ગમે છે. પેટનો હુંબાવો કડવાશ પીવાથી મટી જાય, પણ જો આપણા હાથમાં હોય તો આપણે કડવાશ પીએ જ નહીં. કેમકે, મૌઢાને કડવું ભાવતું જ નથી. કડવું પીએ જ નહીં ત્યાં સુધી પેટમાં હુંબવાનું મટે નહીં. દવા પીવાનું પોતાના હાથમાં રાખ્યું હોય તો કડવી દવા પીએ જ નહીં. પણ આપણે કેસ ડોક્ટરને સોંપી દીધો હોય, તો ઈન્જેક્શનેય મારે, કડવુંયે પિવડાવે અને પીડા મટાડે. કડવું પીવું ના ગમે, પણ ડોક્ટરના હાથમાં કેસ ગયો એટલે ડોક્ટર પિવડાવે જ. ડોક્ટર જે કાંઈ કરે તે સહન કરીએ, તો જ પેટમાં હુંબવાનું મટે. ડોક્ટરને કેસ સોંપી દીધા પછી સ્વશ્ચંદી વર્તન કરીએ તો હુંબ મટે નહીં.

આમ, જ્યારે પરમ ગુરુ પરમાત્માને બધું સોંપી દઈએ ત્યારે હુંબ પણ આવી પડે તો તે તેમનું મોકલેલું જ હશે અને તેથી આપણું કલ્યાણ જ થશે એમ માનવું જોઈએ. અસ્તુ.

વિભૂતિપાદ અને કેવલ્યપાદ તો સમાધિપાદ દ્વારા સાધનપાદની પ્રાપ્તિ કરી લેવાથી આપોઆપ જ પ્રામ થાય છે. તેના માટે સ્વતંત્રરૂપે કાંઈ કરવાની જરૂરત નથી. એમ એક મહિના સુધી મિલમાં નોકરી કરીએ, તો પગાર તો આપણને મળે જ છે. શેઠ પગાર તો આપે જ છે. આપણું કામ છે ગ્રામાણિકપણે નોકરી કરવાનું. પછી, એટલો પ્રયત્ન પગાર મેળવવામાં કરવો પડતો નથી. પગાર આપવા માટે મહેતાજ તૈયાર જ હોય છે. ‘વિભૂતિ’ અને કેવલ્ય આપણા માટે તૈયાર જ બેઠાં છે, જો ગ્રામાણિકપણે સાધનપાદનો અભ્યાસ કરીશું તો.

અવસ્થા અને સ્થિતિનો ભેદ

એકાગ્ર અવસ્થાને જ્યારે પ્રાપ્ત કરવી હોય ત્યારે પ્રાપ્ત કરી શકીએ અને તેને જેટલો સમય લંબાવવી હોય તેટલો સમય લંબાવી શકીએ, ત્યારે તેને એકાગ્રતા પ્રાપ્ત કરવામાં પ્રવીણતા પ્રાપ્ત કરી કહેવાય. અને -

સાચા અને ખોટા સર્વ સંસ્કારોના સંપૂર્ણ નિરોધને

નિર્બિજ સમાધિ કહેવાય અને એ બધાના ફળસ્વરૂપે સુખદુઃખના દ્વંદ્વથી હંમેશ માટે ઉપરામ થઈ જવાય ત્યારે તેને ‘સહજસ્થિતિ’ કહેવાય. પ્રયત્ન દ્વારા લાવવામાં આવે ત્યાં સુધી તે ‘અવસ્થા’ કહેવાય, અને સહજ થઈ જાય ત્યારે તે ‘સ્થિતિ’ કહેવાય. ‘સહજસમાધિ’ એ સ્થિતિ છે અને તે નિર્બિજ સમાધિથી ઊંચી છે - તે નિર્બિજ સમાધિનું ફળ છે.

(કમશા.)

“ઓમ્ જ્યંતી” નિમિત્તે પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવનાં આશીર્વયન

તા. ૮-૧૧-૨૦૧૨, શુક્રવાર

સંકલન : શશીકાન્ત પટેલ

સત્યધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય તો જ આપણી જ્ય. સર્વેનાં સ્વાગત-વંદન-અભિનંદન આશિષ. આજે આ શરીરને ચોયાસી વર્ષ પૂરાં થયાં. આવતી કાલે પંચાસીમું વર્ષ બેસરો. સમગ્ર બ્રહ્માંડના અણુ અણુમાં જે વ્યાપ છે, તથા તેનું સંચાલન કરી રહેલ છે, તેવી પરમભૈતન્ય શક્તિ કે જેને શાસ્ત્રોમાં “તસ્ય વાચક: પ્રણવः” ઓમ્ કહેવામાં આવી છે. અમે જીવનપર્યત એ પરમ ચૈતન્યશક્તિ કે જેને ‘પ્રણવ-ઓમ્’ કહેવામાં આવી છે તેને સમર્પિત થઈ સદા-સર્વદા તેમાં ભસ્ત બની જીવી રહ્યા છીએ. આમ અમે ઓમ્ના પ્રેમી અને તમો સૌ અમારા ભક્તો પણ ઓમ્ના પ્રેમી, તેથી દર વર્ષે તમો સર્વે આજના દિવસને ‘ઓમ્ જ્યંતિ મહોત્સવ’ તરીકે ખૂબ જ પ્રેમ અને આનંદથી ઊજ્યો છો. આજનો દિવસ તમારા સૌ કોઈ માટે લૌકિક-સાંસારિક આનંદથી વિમુખ થઈ, અલૌકિક-આધ્યાત્મિક આનંદમય રહેવાનો છે. ગુરુજી પ્રત્યે પ્રેમ અભિવ્યક્ત કરવાનો સુઅવસર છે. અમે અહીં આવ્યા તે પહેલાં તમે સૌએ સ્વાધ્યાય-ભજનનો ઘણો કાર્યક્રમ કરી તેનો લલાવો લીધો. તમને ખબર પડી હશે, અને ન પડી હોય તો સર્વે માટે આનંદના સમાચાર છે: ઓમ્ પરિવારની વેબસાઈટ ચાલુ થઈ ગઈ છે. આ વેબસાઈટ ખૂલી તેમાં ઘણો મોટો ફાળો નૈષધભાઈ બાસ અને તેમના મિત્રનો છે. તેઓ અમારા ખૂબ જ પ્રેમી અને તેમની ખૂબ જ ઈચ્છા હતી કે, ઓમ્પરિવારની વેબસાઈટ ખૂલે અને તેમાં આપણું

બધું જ સત્તાહિત્ય મુકાય તો સારું. તે માટે તેમણે ખૂબ જ મહેનતા કરી. અંતે તેમની મહેનતા સફળ થઈ. ઓમ્પરિવારની વેબસાઈટ ખૂલી અને લોકકલ્યાણ અર્થે સત્તાહિત્યરૂપી નાની-મોટી પુસ્તિકા અને બીજું ઘણુંબધું સત્તાહિત્ય ઇન્ટરનેટ ઉપર મુકાયું. વળી, ફેસબુક ઉપર પણ રોજેરોજ મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા જેમાં રહેલી છે તેવા કલ્યાણપથમાં આગળ વધવા માટેના, ખૂબ જ ઉચ્ચપ્રકારના તાત્ત્વિક રંગે રંગાયેલા નવા નવા વિચારો મુકાતા રહે છે. તેને ધ્યાનપૂર્વક જોવામાં-વાંચવામાં આવે તો સાચી સમજણનું ઘણુંબધું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. હવે વિશ્વના ગમે તે ખૂણમાં રહેતા ભક્તો, આધ્યાત્મિક જિજ્ઞાસુઓ, કલ્યાણપથમાં આગળ વધવાની જેવનાવાળા મુમુક્ષુઓને જ્યારે પણ ઈચ્છા થાય, ત્યારે તે વાંચી પોતાના આધ્યાત્મિક પ્રશ્નોનું સમાધાન પ્રાપ્ત કરી શકશે. આપણે વર્ષો પહેલાં પ્રભાતફરીમાં જતા હતા ત્યારે, ભજન ગાતા હતા. ભજનમાં એક લીટી આવતી હતી કે -

“યોગભક્તુવિચરે, નગરે-ગામે, સાથે ન બહુવિધ સાજ; સત્તાહિત્ય, મફતમાં વહેંચે, ચિંતન બદલવા કાજ.”

ઓમ્પરિવાર સર્વજન હિતાય, સર્વજન સુખાયનાં લોકકલ્યાણનાં કાર્યોમાં તન-મન-ધનથી પ્રેમપૂર્વક કાર્યરત છે. સૌ કોઈ સાચા સાધક, જિજ્ઞાસુઓ વહેમો, અમણાઓમાંથી મુક્ત થઈ જવનમાં સાચાં સુખ-શાંતિ પામી શકે, કલ્યાણપથમાં આગળ વધી શકે તે અંગેની સાચી સમજણ આપતું સત્તાહિત્ય વર્ષોથી સમાજમાં મફત વહેંચે.

રહ્યા છીએ. પરંતુ, અત્યાર સુધી આનો લાભ મર્યાદિત સમુદ્દરને પ્રાપ્ત થતો હતો. હવે બંધુ જ સાહિત્ય ઈન્ટરનેટ ઉપર મુકાઈ ગયું છે અને મુકાતું રહેશે. તેથી તેના માધ્યમ દ્વારા તે આભા વિશ્વમાં મફત વહેંચાશે. વિશ્વના કોઈ પણ ખૂણામાં રહેતો જિજાસુ કે જે પ્રત્યક્ષરૂપે તેનો લાભ લઈ શકે તેમ ન હોય તે, હવે આનો ભરપૂર સાત્ત્વિક લાભ પામી શકશે. તે આ સત્તાહિત્યનું ધ્યાનપૂર્વક વાંચન કરી શકશે. તેની ઉપર ખૂબ જ ઊંડાણથી ચિંતન-મનન કરશે. ચિંતન-મનન કરી જીવનમાં સાચાં સુખ-શાંતિ પામવાની, કલ્યાણપથમાં આગળ વધવાની સાચી સમજણને પામી શકશે. તો સમજણને જીવનમાં ઉતારી, તો મુજબ જીવનજીવી, મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા જેમાં રહેલી છે તે માર્ગ આગળ વધવા કાર્યરત થશે. પરિણામે, જીવનમાં ઉદ્ભબતાં ક્ષણિક સુખદુઃખ અને હર્ષ-શોકના આભાસી ભાવોમાંથી મુક્ત થઈ શકશે.

એ વાત નિર્વિવાદિત છે કે, મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે, શરીર ધારણ કર્યું છે, તો જીવનમાં માત્ર સુખ કે માત્ર દુઃખ નથી આવવાનું. સુખ અને દુઃખ બેઉ વધતા-ઓછા પ્રમાણમાં ચોક્કસ રહેવાનાં જ. જીવનમાં આવતાં સુખ-દુઃખ પાછળ કયું પરિબળ કાર્ય કરે છે? પાછળા જન્મોનાં સંચિત તથા આ જન્મે જાણેઅજાણે થયેલ પુષ્ય કે પાપનાં ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખ કર્મના અભાધ સિદ્ધાંત પ્રમાણે જીવનમાં આવવાનાં જ. મનુષ્યશરીર ધારણ કર્યું છે, તો જીવનમાં જાણેઅજાણે સત્ત્ર-અસત્ત્ર કર્મ થવાનાં જ. સત્તકર્મના ફળસ્વરૂપ પુષ્ય, અને તેથી સુખ મળશે. અસત્તકર્મના ફળસ્વરૂપે પાપ, અને તેથી દુઃખ ભોગવવાં પડવાનાં જ. જો કર્મ કરવામાં સાવધાન રહીએ તો પુષ્યનું ભાણું વધે. જો અસાવધ-બેફામ રહીએ તો પાપનું ભાણું વધે. વળી, પુષ્યનું ભાણું વધે તે માટે ગમે તેટલા સાવધાન રહીએ તોપણ અજાણતાં કેટલાંધ્ય પાપ થઈ જતાં હોય છે. તેથી ઈચ્છતા ન હોવા છતાં પણ, પાપનું ભાણું બંધાતું હોય છે. પરિણામે દુઃખ ભોગવવું પડતું હોય છે. આમ, જીવનમાં પુષ્યકર્મનાં ફળસ્વરૂપ સુખ અને પાપ કર્મનાં ફળસ્વરૂપ દુઃખ-અની ઘટમાણ ચાલતી જ હોય છે. તેમાંથી કોઈ જ બચી શકતું નથી. સૌ કોઈએ કર્મફળ અવશ્ય

ભોગવવાં જ પડે છે, પછી ચાહે તે અમીર હોય કે ગરીબ હોય; જ્ઞાની હોય કે અજ્ઞાની હોય; સંત હોય કે સેવક હોય; ત્યાગી હોય કે સંસારી હોય; મોટો અમલદાર હોય કે સામાન્ય પ્રજાજન હોય. આમ, સૌ કોઈએ પુષ્ય અને પાપનાં ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખ ભોગવવાં જ પડશે અને તે માટે દેહ ધારણ કરવો જ પડશે. આપણે અજ્ઞાનવશ એમ વિચારીએ કે આપણાં પુષ્યકર્મ વધુ હોય અને પાપ કર્મ ઓછાં હોય તો પુષ્યકર્મમાંથી પાપકર્મ બાદ થઈ ગયા પછી બાકી રહેતાં પુષ્યકર્મનાં ફળસ્વરૂપ માત્ર સુખ જ પ્રાપ્ત થાય, અથવા પાપ કર્મ વધુ હોય અને પુષ્યકર્મ ઓછાં હોય તો પાપકર્મમાંથી પુષ્યકર્મ બાદ થઈ ગયા પછી, બાકી રહેતાં પાપકર્મના ફળસ્વરૂપ માત્ર દુઃખ જ પ્રાપ્ત થાય. આવી સમજણ તે આપણું અજ્ઞાન છે. પરમશક્તિએ ગોઠવેલ ભોગવવાં પડતાં કર્મફળના સિદ્ધાંતનું ગણિત આમ નથી. ચાહે પુષ્ય કર્મ કે પાપ કર્મ વધુ કે ઓછાં હોય તોપણ તેના ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખ વધતાઓછા પ્રમાણમાં પૂરેપૂરાં ભોગવવાં જ પડે છે. તે મુજબ જીવનમાં સુખ-દુઃખ આવતાં-જતાં હોય છે. પુષ્યફળ ભોગવવાનાં આવે ત્યારે જીવનમાં સુખ આવે છે. પાપકર્મનાં ફળ ભોગવવાનાં આવે ત્યારે દુઃખ આવે છે. વળી, કેટલીક વાર એવું બનતું હોય છે કે, સંયુક્ત પુષ્ય-પાપના ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખ જીવનમાં સાથે પણ આવતાં હોય છે. આમ, કોઈ પણ પ્રકારનાં કર્મફળ સૌ કોઈએ ભોગવવાં જ પડતાં હોય છે. ભોગવ્યા વગર છુટકારો છે જ નહીં.

કર્મના સિદ્ધાંતને સમજવા માટે એક ઉદાહરણ સમજાયો. ઘરમાં એક અનાજની મોટી કોઈ છે. આ કોઈમાં નીચે કાણું હોય છે. તે કાણાંને બરોબર બૂચ મારી બંધ કરેલું હોય છે. હવે આ કોઈમાં રેતી નાખી તેનો થોડો થર કર્યો હોય, પછી ઘઉં નાખ્યાં હોય, પછી જુવાર નાખી હોય, પછી રખ્યા નાખી હોય. આમ, વારાફરતી કોઈમાં રેતીના થર ઉપર ઘઉં, જુવાર, રખ્યા વગેરેના થર કર્યા હોય. હવે કોઈમાંનું નીચેનું કાણું ખોલી તે કાણા મારફતે કોઈમાંની વસ્તુ બહાર કાઢવામાં આવે, તો પહેલાં રેતી નીકળશે. રેતીનો થર પૂરો થતાં ઘઉં નીકળશે. પછી જુવાર નીકળશે. પછી રખ્યા નીકળશે. આમ એક થર પૂરો થતાં બીજો થર શરૂ થશે અને તે મુજબ વસ્તુ બહાર આવશે. પુષ્ય-પાપ

અને એનાં ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખનું પણ આમ જ છે. આ જીવન સાથે જોડાયેલાં પુણ્ય-પાપનાં ફળસ્વરૂપ સુખ-દુઃખ સૌ કોઈએ ભોગવવાં જ પડે છે.

તો, આમ, જીવનમાં સુખ-દુઃખ આવતાંજતાં હોય છે. હવે જ્યારે જીવનમાં પાપકર્મના ફળસ્વરૂપ દુઃખ ભોગવવાનું આવે છે ત્યારે મન ઘણીવાર ખૂબ જ વિલ્લણ થઈ જાય છે. કેટલીક વાર તો આપધાત કરવાનું મન થઈ જતું હોય છે. પરંતુ, તે સમયે ડરી જવાનું નથી. પરંતુ, સમગ્ર સુદૃષ્ટિનું સંચાલન કરતી એ પરમ સત્તા - પરમ ચૈતન્યશક્તિમાં પૂરેપૂરી શક્તા રાખીને મનને એ રીતે તૈયાર કરવાનું કે દુઃખરૂપી ધક્કી મારનાર એ પરમ સત્તા આપણને એટલી હુદે છેક નીચે પદ્ધારી નહીં જ દે કે જેથી આપણે ફરી ઊભાન થઈ શકીએ. એ સત્તા વચ્ચે ઊભી છે. તે આપણને અધવચ્ચે ઝીલી લેશે. આમ કરીને તો એ સત્તા આપણને ઊંતાં શિખવાડે છે. આવી દૃઢ સમજણ કેળવવા મનને બચાબર તૈયાર કરવાનું છે. આમ, સુખમાં છકી ન જઈએ કે દુઃખમાં હિંમત હારી ન જઈએ તે માટે મનને સાચી સમજણપૂર્વક કેવી રીતે અડગ રાખવું તે માટે ગુરુ-સંતોએ-અનુભવીઓએ અનેક યુક્તિ-પ્રયુક્તિ સમજાવી છે તેનો આપણે જીવનમાં સમજણપૂર્વક અમલ કરી સ્થિરતાપૂર્વક જીવાનો પ્રયત્ન કરવાનો છે.

બાકી, આમ જોઈએ તો આ ભૌતિક જગતમાં ભૌતિકતામય બનીને જીવતાં સર્વેનું જીવન કેવું છે? સર્વેનું જીવન દુઃખમય જ છે. દરેકને કોઈ અને કોઈ રીતે જીવનમાં દુઃખ રહેલું હોય છે જ. કોઈને શરીરનું દુઃખ હોય છે. કોઈને પત્ની, સંતાન, સગાં-સેહી તરફનું દુઃખ હોય છે. કોઈને ધનનું દુઃખ હોય છે. આનું કારણ એ છે કે, આવા લોકોના મનમાં અમયાદ એખણા - તૃષ્ણા રહેલી હોય છે, જે ક્યારેય સંપૂર્ણ રીતે પૂરી થતી નથી. પરિણામે દુઃખી થતા હોય છે. સંસારી જીવોની સ્થિતિ બતાવતાં અનુભવીઓએ કહ્યું છે કે -

**“જગતમાં જનમ્યા સોઈ નર દુઃખિયા.
ભોગી ભી દુઃખિયા, યોગી ભી દુઃખિયા,
રાજા ભી દુઃખિયા, પરાજા ભી દુઃખિયા,
ચંદ્રભી દુઃખિયા, સૂરજ ભી દુઃખિયા,
દુઃખિયા નવલય તારા, દુઃખિયા સકલ સંસાર.
જગતમાં જનમ્યા સોઈ નર દુઃખિયા.”**

દુઃખની આવી વામિ હશે, તેથી જ મોક્ષની કલ્યાના ઉત્તરી આવી હશે. માટે જ ગુરુ-સંતોએ કહ્યું છે કે, આ શરીર જ ન જોઈએ. જો શરીર હોય તો બધાં દુઃખો જીવનમાં ઉદ્ભવેને? આ માટે પ્રાપ્ત જન્મમાં એવી સમાધાનયુક્ત વૃત્તિઓ રાખવી કે જેથી ચાલુ જન્મમાં જ સધળાં કર્મો સમાપ્ત થઈ જાય. એથી ફરીને ગર્ભમાં આવવું ન પડે.

“પુનરપિ મરણમ્ભ, પુનરપિ જનનમ્ભ

પુનરપિ જનનીજઠરે શયનમ્ભ”

આમ, જન્મ-મરણનું પ્રકરણ જ સમાપ્ત થઈ જાય. શાસ્ત્રોમાં જેને મોક્ષ કહ્યો છે તે અવસ્થા પ્રાપ્ત થાય.

બાકી તો સામાન્ય મનુષ્યો માટે ભૌતિક જગતનાં જે તમામેતમામ સુખો છે તે વિવેકિજનોને અર્થાત્, કલ્યાણકામીઓને વિવેકબુદ્ધિથી વિચાર કરતાં બધાં જ સુખો દુઃખો જ લાગે છે. આ સત્યને સમજાવતાં પતંજલિમુનિએ સમાધિપાદના સૂત્ર નં. ૧૫માં કહ્યું છે કે,

**“પરિણામ તાપસંસ્કારદુષ્ટેર્ગુણવૃત્તિવિરોધાચ્ય
દુઃખમેવ સર્વમ્ભ વિવેકિનાઃ”**

વિવેકિજનો માટે તો જગતનાં તમામેતમામ સુખો પરિણામદુઃખ, તાપદુઃખ અને સંસ્કારદુઃખ છે. વળી, ગુણની દાઢિએ પણ દુઃખ જ છે.

આ વિવેકિજનોની સમજણ કેવી હોય છે? જેમ કોઈ મનુષ્ય દરિયાના પાણીની એક અંજલિ પીને એ નિર્ણય કરી લે છે કે આખો દરિયો ખારો જ છે. એને નિર્ણય કરવા માટે દરિયાનાં જુદી જુદી જગતાનાં પાણી પીવાની જરૂર નથી રહેતી કે, નથી જરૂર રહેતી ઘણાં વર્ષો કે ઘણા જન્મો સુધી એ પાણી પીતા રહેવાની. એક અંજલિભર પાણી પીને આખા દરિયાના પાણીનો નિર્ણય કરી લે છે. આમ, વિવેકિજનોને પણ જગતનાં તમામેતમામ સુખો અંતે દુઃખો જ લાગે છે. આ નિર્ણય કરવા માટે તેને વર્ષો કે જન્મો સુધી રાહ જોવી પડતી નથી. તે તો એક જ અનુભવમાંથી આવો નિર્ણય પોતાની સમજણમાં દર કરી લે છે. આમ, વિવેકિજનો, કલ્યાણકામીઓ જગતનાં સામાન્ય સુખો-દુઃખોથી ઉપર નીકળી જાય છે.

તો મનુષ્ય આ જન્મે જ મોક્ષને પ્રાપ્ત કરી શકે તે માટે શું કરવાનું છે? સદાય પરમ ચૈતન્યમાં એકલીન રહી

સમર્થ સદ્ગુરુદેવના સાંનિધ્યમાં મનુષ્ય જ્યારે પૂરેપૂરી શક્તા, પ્રેમ, ભક્તિ, નિષા, ધીરજપૂર્વક પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે કોઈ પણ જીતની ભૌતિક એષણા-તૃષ્ણા રહિત થઈને દફ્તાપૂર્વક રહે છે ત્યારે શું થાય છે? તે માટે કણું છે કે-

પડા રહે દરબાર મેં, ધણીકા ધક્કા ખાય;
એક દિન ધણી નવાજુ હૈ, જો દર છોડી ન જાય.

ત્યારે અંતે સદ્ગુરુદેવ પોતાના શિષ્ય ઉપર કૃપા વરસાવતાં આ જન્મે જ મોક્ષપ્રાપ્તિના અતિગછન જ્ઞાનની સમજણ આપે છે. શિષ્ય તેને બરાબર ચિંતન-મનનપૂર્વક સમજી, સાવધાનીપૂર્વક તે રીતનું જીવન જીવી, અંતે આ જન્મે જ મોક્ષને પામવા માટે સમજણપૂર્વક નિઃસ્વાર્થભાવે જીવનમાં વધુ ને વધુ સત્કર્મનું આચરણ કરે છે.

ઓમ્પુરિવારમાં તમે સૌ પણ કોઈ ને કોઈ નિભિત ઊભું કરીને નિઃસ્વાર્થભાવે લોકકલ્યાણ અર્થે આધ્યાત્મિક કાર્યક્રમોનું આયોજન સતત કરી, તે દ્વારા સત્કર્મ કરી જ રહ્યા છો. ગુરુપૂર્ણિમા, ઓમ્જયંતી, ધ્વજારોહણ, તિક્ષુબોધોત્સવ, સ્વાધ્યાય-સત્સંગ, જપયજ્ઞ, ગાયત્રી-મારુતિહવન, આધ્યાત્મિક ગરબા - આમ ચાહે કોઈ પણ કાર્યક્રમ હોય, પરંતુ તેના આયોજન પાછળ મુખ્ય આશય સર્વજન હિતાય, સર્વેજન સુખાયનો રહેલો છે. આમ, તમો સૌ નિઃસ્વાર્થભાવે લોકકલ્યાણ અર્થે સત્કર્મો કરી સતત મોક્ષ તરફ આગળ વધી રહ્યા છો. મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવો એ જ મનુષ્યજન્મનું મુખ્ય ધ્યેય સમજવાનું છે, રાખવાનું છે.

મનુષ્યજન્મમાં બંગલા, ગાડી, વાડી, મહેલમોલાત, હીરાજવેરાત, સોનુંરપું એ બધું પ્રાપ્ત કરવાનું લક્ષમાં નથી રાખવાનું, કેમકે આ બધું તો માયામાં જકડાવનાસું છે, જન્મ-મરણના ચકરાવેચડાવનારુંછે. મોક્ષમાર્ગે આગળ વધવામાં બાધક છે. તેથી આ બધું મળે કે ના મળે, તે માટે સહેજ પણ હર્ષ કે શોક કરવો જોઈએ નહીં. પરંતુ, પુણ્ય-પાપ, સુખ-દુઃખ, જન્મ-મરણના ચકરાવામાંથી બહાર નીકળી મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા જેમાંછે તે મોક્ષને પ્રાપ્ત કરી લેવાનો છે. પરમ કૃપાળુ પરમાત્માની અસીમ કૃપાથી મનુષ્યજન્મને સાર્થક કરવાની આવી તત્વજ્ઞાનના રંગે રંગાયેલા જ્ઞાનની ખૂબ જ ઉચ્ચ પ્રકારની અતિગછન વાતો કાયમ થાય છે. તમે સૌ તે સતત સાંભળો છો, જીવનમાં તેનો યથાયોગ્ય અમલ કરવાનો પ્રયત્ન કરો છો તે ખૂબ જ આનંદની વાત છે. પરમ કૃપાળુ પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે, તમને સર્વે એવું સાત્ત્વિક જીવન જીવવાની શક્તિ આપે કે જેથી બોટા વહેમ, અમણા, પ્રાંય, અજ્ઞાનમાંથી સત્ત્વરે બહાર નીકળી, સાચી સમજણે સાચા અર્થમાં બરાબર સમજ સુખ-દુઃખના આધાતમાંથી તથા એષણા-તૃષ્ણારૂપી મૃગજળ પાછળની અંધળી દોટમાંથી પાછાવળી મોક્ષમાર્ગે આગળ ધીં, આ જન્મે મોક્ષને પ્રાપ્ત કરવાની શક્તિ આપે.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય તો જ આપણી જ્ય.

સર્વને જ્યનારાયણ. ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

બેસતા વર્ષનિભિતે પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવનાં આશીર્વયન

તા. ૧૪-૧૧-૨૦૧૨, બુધવાર

સંકલન : શશિકાન્ત પટેલ, ભાવેશ રાવલ

વિકભ સંવતના પહેલા દિવસને સૌ બેસતા વર્ષ તરીકે પોતાની સમજણ અને રુચિ પ્રમાણે આનંદથી ઊજવે છે. ઓમ્પુરિવાર પણ આ દિવસની ઊજવણી આગળી રીતે કરે છે. દર વર્ષે આ દિવસે સવારે મણિનગર મુકામે કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવે છે. ઓમ્પુરિવારના સર્વે ભક્તો પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજના પાવક સાંનિધ્યમાં આ પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહી સ્વાધ્યાય,

અપ્રિલ-૨૦૧૩

રૂતમ્ભરા

આધ્યાત્મિક સ્નેહમિલન તથા પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રીના આશીર્વદનો અણમોલ લહાવો લઈ નવા વર્ષનો શુભારંભ કરે છે. આ પ્રસંગે પૂજ્યશ્રી ઉપસ્થિત સૌ કોઈ ઉપર નવા વર્ષની શુભેચ્છા - સહજીવનપાથેય એવાં આશીર્વચનની અમીવર્ષ કરે છે. વિકભ સંવત ૨૦૬૮ના આ વર્ષે તા. ૧૪-૧૧-૨૦૧૨ને બુધવારના રોજ બેસતા વર્ષનો દિવસ હતો. તે નિભિતે ઓમ્પુરિવારના ગુરુપ્રેમી ભક્તો ઉપસ્થિત

થયા હતા. આ પ્રસંગે પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રીએ આશીર્વચનની કૃપા વરસાવી તેને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વચન :

સત્યધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય તો જ આપણી જ્ય.

સર્વેનું સ્વાગત-વંદન-અભિનંદન-આશિષ.

છેલ્લાં બે દિવસથી ભક્તોના સતત ફોન આવી રહ્યા છે. આજે વહેલી સવારથી ઉપરાઉપરી ફોન આવી રહ્યા છે. અમે અહીં આવવા નીકળતા હતા ત્યાં જ ચારથી પાંચ ફોન આવી ગયા. સૌ કોઈ ફોનમાં નવાવર્ષની શુભકામના તથા આશીર્વદની માંગણી કરતા હતા. વળી, આપણી ઓમ્ભૂપરિવારની વેબસાઈટ ખૂલી ગઈ છે. બહારગામ તથા વિદેશમાં રહેતાં સૌ કોઈને તેની જાણ થવાથી ફોનમાં આનંદ વ્યક્ત કરતા હતા. કહેતા હતા કે, વેબસાઈટ ઉપર ફોટો મૂકવામાં આવ્યા છે તે જોઈને, તે સાથે સંકળાયેલા પ્રસંગોની યાદ તાજ થઈ આવી. કહેતા હતા કે, વેબસાઈટ ઉપર ઘણું જ સત્તાહિત્ય મૂક્યું છે તે જોઈ ખૂબ જ આનંદ થયો. તો, ઓમ્ભૂપરિવારની વેબસાઈટ ખૂલી ગઈ તે લોકકલ્યાણ અર્થે ઘણું જ ઉત્તમ કાર્ય થઈ ગયું. આપણા સત્તાહિત્યમાં ઠાંસીઠાંસીને જે સાચી સમજણની રજૂઆત કરવામાં આવી છે તેનો લાભ ઘણાંબધાં જિજ્ઞાસુઓને પ્રાપ્ત થશે. આપણું સત્તાહિત્ય ખરેખર જીવંત બની વિશ્વભરમાં ફેલાઈ જશે. ભક્તોની નિઃસ્વાર્થ તનમન-ધનથી કરેલી મહેનત સફળ થઈ અને ખૂબ જ ટૂંક સમયમાં આ લોકકલ્યાણનું કાર્ય થઈ શક્યું. આમ, મોક્ષમાર્દિના પથિકો માટે સત્તાહિત્યરૂપી પિરસણ તો પિરસનારાઓએ પીરસી દીધું. હવે આ સત્તાહિત્યરૂપી પિરસણ કેટલા પ્રમાણમાં જમવું કે ન જમવું, અર્થાત્, જીવનમાં ઉતારવું કે ના ઉતારવું તે જિજ્ઞાસુઓના હાથની વાત છે.

આમ, નિઃસ્વાર્થભાવે લોકકલ્યાણરૂપી સત્કર્મોનું ભાથું પરમાત્માની કૃપાથી તમે વધુ ને વધુ બાંધી રહ્યા છો. જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખશાંતિ પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છો તો,

આજે બેસતા વર્ષના નૂતન દિવસે પરમકૃપાળું પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે, આપે અમારી ઉપર ખૂબખૂબ કૃપા વરસાવી છે. આપણી કૃપાથી અમે જીવનમાં ખૂબ સુખશાંતિ પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છીએ. તો, અમારી ઉપર એટલી વધારે કૃપા એવી કરો કે જેથી આપણી અમારી ઉપર થઈ રહેલી કૃપાને સમજી શકીએ - જાણી શકીએ. જો અમે આપણી કૃપાને જાણી, સમજી શકીશું તો સાત્ત્વિક જીવન જીવવામાં, મોક્ષપ્રાપ્તિ અર્થે સત્કર્મો કરવામાં અમારો ઉત્સાહ વધશે. પરંતુ, આપણી કૃપાથી અમે અજાણ હોઈશું, તેને અમે સમજી નહીં શકીએ, તો અમારી અજ્ઞાનતાને કારણે અમે મોક્ષમાર્ગના રાહે આગળ વધતા અટકી જઈશું. સાત્ત્વિક જીવન જીવવામાં, મોક્ષપ્રાપ્તિ અર્થે સત્કર્મો કરવામાં શિથિલતા આવી જશે. પરિણામે મનુષ્ય અવતાર એળે જશે. અત્યારે તો હજી શરીર સત્કર્મો કરવા સક્ષમ છે. પરંતુ, જોતાતોમાં ઘડપણ આવી જશે. ઘડપણમાં જીવન કેવું પરવશ થઈ જાય છે તે ચારેબાજુ દેખાઈ રહ્યું છે. ઘડપણમાં તો ‘ઉબરા તો કુંગરા થયા પાધર થયા પરદેશ’ એવી પરવશતા આવી જાય છે. કાલે સવારે જેને જવાન જોતા હતા એ સૌના હાથમાં લાકડીઓ આવી ગઈ છે. કૂદકો મારીને આખી ખીણો કૂદી જતા હતા તે હવે ઘરની અંદર જ રહે છે. ઘરનો ઉબરો ઓંંગવો હોય તો મોટો કુંગર ઓંંગતા હોય એવું લાગે છે અને ગામને પાદર જતું હોય તો પરદેશ જવા બરાબર લાગે છે. આવી પરવશ સ્થિતિ થઈ જાય છે અને એ સ્થિતિમાં જ મૃત્યુ આવી જાય છે, કાંઈ થઈ શકતું નથી. દરેકના જીવનમાં આ કમ અચ્યુક આવવાનો જ છે. આ બધું આપણે શા માટે યાદ કરીએ છીએ? દરેકના જીવનમાં આ કમ નિશ્ચિત જ છે તેની આપણને ખબર પડે. એ સમજ આપણા મનમાં બરાબર દઢ થઈ જાય કે, અંતે આવું પરવશ જીવન જેમને થયું છે તેમ આપણું પણ થવાનું જ છે. તેથી આપણે વેળાસર ચેતી જવું જોઈએ. આપણા હાથે જેટલાં બને તેટલાં સત્કર્મો થાય તે માટે તત્પર રહેવું જોઈએ. જેમ જેમ સત્કર્મો થાય તેમ તેમ મોક્ષરૂપી મંજિલની વધુમાં વધુ સમીપ જવાય. ઓમ્ભૂજયંતિના દિવસે મોક્ષ વિશેની સમજણની અતિઉચ્ચપ્રકાર તત્ત્વજ્ઞાનની સુંદર વાતો થઈ હતી.

મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે તો મુખ્ય શેની પ્રાપ્તિ કરવાની છે? મોક્ષની. જીવનમાં બીજું કાંઈ પ્રાપ્ત કરીએ, ગમે તેટલું પ્રાપ્ત કરીએ તે બધું મોક્ષની પ્રાપ્તિથી ધારું જ ઓછું છે. મોક્ષપ્રાપ્તિની તોલે બીજી કોઈપણ પ્રાપ્તિ આવી શકે નહીં. તેથી મનમાં પાકી ગાંઠ બાંધી દેવાની છે કે જીવનમાં બીજું બધું મળે કે ના મળે તેનો કોઈ હર્ષ કે શોક નહીં રાખતાં મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવો જ છે. આ રીતે મનને મક્કમ કરી મોક્ષપ્રાપ્તિ માટે વધું વધું સત્કર્મોરૂપી તપ ઘરમાં બેસીને પણ કરી શકાય છે. બહાર જઈને પણ કરી શકાય છે, જેને જેવી સગવડ અને અનુકૂળતા હોય તે પ્રમાણે કરી શકાય છે. મુખ્ય તો તપ કરવાનું છે. તપથી જ પરમ પદ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. નરસિંહ મહેતાએ ગાયું છે કે —

નિત્ય સેવા-નિત્ય કીર્તન ઓચ્છવ, નીરખું નંદકુમાર રે; હરિના જન તો મુક્તિ ના માણે, માણે જગ્નોજનમ અવતાર રે.

નરસિંહ મહેતાએ શું કહ્યું છે? નિત્ય સેવા- નિત્ય કીર્તન-ઓચ્છવ, નીરખું નંદકુમાર રે. નિત્યનો એક અર્થ થાય છે દરરોજ. તો, આપણે દરરોજ જેનામાં આપણી શ્રદ્ધા હોય તેની સામે પાંચ-દસ મિનિટ કે અડથો કલાક કે એક કલાક - આમ થોડા સમય માટે બેસીએ, તેમની સેવા અર્થના કરીએ. ભજનકીર્તન કરીએ અને પછી બાકીનો સમય મારાતારાના સંસારવહેવારના માયાના ચક્કરમાં પડી જઈએ. આમ, નિત્યનો અર્થ સમજવાનો નથી, પરંતુ નિત્ય એટલે સતત એમ સમજવાનું છે. નરસિંહ મહેતા તો કહે છે કે, હું મારા પ્રભુની સતત સેવા કરું. સતત તેમનાં ગુણગાન ગાઉં અને મારા હદ્યમંદિરમાં સતત હું એમને નિહાળું. તો, આનો અર્થ એમ સમજવાનો છે કે સૌ કોઈએ પોતાના ઈષ્ટ દેવની - શ્રદ્ધેય જનની સત્ય અને ધર્મ તથા લોકલ્યાણની વિચારધારામાં તન-મન-ધન, વિચાર-વાણી-વર્તનથી સતત કર્તવ્યપારાયણ રહેવું જોઈએ. તે માટે જીવનમાં ગમે તેટલા સારા-માઠા પ્રસંગો આવે, તોપણ નિર્ણેપ રહી કર્તવ્યપથમાં આગળ વધવું જોઈએ. નરસિંહ મહેતાને જીવનમાં કેટલાકેટલાં દુઃખો આવ્યાં, પરંતુ જરાય ચલિત થયા વિના પોતાના પ્રભુમાં જ મસ્ત રહ્યા. બધાં જ દુઃખોને સુખ સમજ હસતાં-હસતાં સહન કર્યા. એમનાં પત્ની મૃત્યુ પામ્યાં તો એમણે કહ્યું

હતું: “ભલું થયું ભાંગી જંજાળ, સુખે ભજશું શ્રીગોપાલ.” પણ, આ તો નરસિંહ મહેતાની વાત હતી. સામાન્ય માણસનું ગજું નથી કે આ પ્રમાણે જીવન જીવી શકે. સામાન્ય માણસે તો જીવનમાં એટલાંબધાં સત્કર્મોનું ભાથું બાંધવાનું છે કે જેથી મોક્ષ સુધી પહોંચી જવાય. તે પછી કાંઈ જ ખટપટ રહે નહીં. પછી ના રહે સુખ કે દુઃખ, ના રહે પાપ કે પુણ્ય. પછી તો માત્ર આનંદ જ આનંદ રહે. સ્વખાવસ્થામાં શરીરેય હોતું નથી કે એક પણ ઈન્દ્રિય હોતી નથી, છતાં પણ આપણે દોડાદોડ-ભાગાભાગ કરતા હોઈએ છીએ; ખાતાપીતા હોઈએ છીએ; ભોગો ભોગવતા હોઈએ છીએ; એટલે સુધી કે હવામાં ઊડતા પણ હોઈએ છીએ. જગ્રત અવસ્થામાં ન કરી શકીએ તે સ્વખાવસ્થામાં કરીએ છીએ. જગ્રત અવસ્થામાં તો શરીરનું બંધન હોય છે, તેથી તે બંધનની મર્યાદામાં જ આપણી ઈન્દ્રિયો કામ કરે છે. પરંતુ, સ્વખ અવસ્થામાં કોઈ બંધન કે મર્યાદા હોતી નથી. તેથી આપણે જગ્રત અવસ્થામાં ન થાય તેવા અનુભવ સ્વખાવસ્થામાં કરી શકીએ છીએ. મોક્ષની પ્રાપ્તિ થતાં શરીરના બંધનથી તદ્દન મુક્ત થઈ જઈએ છીએ. જો સ્વખ અવસ્થામાં અલ્ય સમય માટે મુક્ત થતાં અનેક અનુભવ થકી આનંદિત થવાતું હોય તો, મોક્ષપ્રાપ્તિથી તો બંધનમાંથી કાયમ માટે મુક્ત થઈ જવાય છે. તેમાં કેવો આનંદ પ્રાપ્ત થાય તે સમજ શકાય છે. મોક્ષની અવસ્થામાં તો કલ્પનાતીત શાશ્વત આનંદ પ્રાપ્ત થાય. પરમ કૃપાળુ પરમાત્માની આપણી ઉપર એટલી દ્યા વરસે કે જેથી નવા વર્ષમાં ખૂબખૂબ સત્કર્મો આનંદ અને ઉત્સાહભેર કરીએ. જીવનમાં મુખ્ય તો કોઈ પણ રીતે સત્કર્મો કરવાનું થ્યેય રાખવાનું છે.

આસો વદ દશમના દિવસે આ શરીરને ચોયસી વર્ષ પૂરાં થયાં અને પંચાસીમું વર્ષ શરૂ થયું. તે દિવસને દર વર્ષે તમે “ઓમ્ભૂજયંતી” તરીકે ઊજવો છો. તો, આ વખતે ઓમ્ભૂજયંતીના દિવસે અમારા પંચાસીમા વર્ષની શુભેચ્છા નિમિત્તે શું શું કાર્યક્રમ કરવા તેની વિગતે જાહેરાત શ્રી સ.સ. બિક્ષુજીએ કરી હતી. પંચાસીમા આખા વર્ષ દરમિયાન સૌ કોઈએ ભેગા મળીને “ઓમ્ ગુરુ ઓમ”ના વિશ્વશાંતિ અર્થે જાપ કરવાના છે. અમને પંચાસીમું વર્ષ શરૂ થયું, તેથી શ્રી સ.સ. બિક્ષુજીએ વર્ષ દરમિયાન કુલ

પંચાસી (૮૫) કરોડ જપની રજૂઆત અમને કરી હતી. અમે તેમને કહ્યું કે, આ અધિનું પડે તેવું લાગે છે. તેથી તેમણે પંચાસી કરોડને બદલે સાડા આઈ કરોડ (૮.૫) જપ કરવાનું નક્કી કર્યું. આમ તેમણે પંચાસીનો આંકડો તો રાખ્યો જ. સૌ કોઈએ ઉત્સાહપૂર્વક પોતે કેટલા જપ કરશે તે લખાવી દીધા. જોતજોતામાં સાડા આઈ કરોડ જપ તો લખાઈ પણ ગયા છે. આખું કુટુંબ મળીને આખા વર્ષ દરમિયાન જપ કરે. અને મંત્ર ચાર અક્ષરનો - સાવ નાનો તેથી જપ કરવામાં વાર પણ ન લાગે. હવે તે સંઘામાં ઈશ્વરની જેવી ઈચ્છા હશે તેટલો વધારો થશે. આ ઉપરાંત આખા પંચાસીમાં વર્ષ દરમિયાન દર મહિનાની વદ દશમના દિવસે ‘ઓમ્ભુ પરિવાર’ ટ્રસ્ટની ઓફિસે સાંજે જીથી રાત્રિના ૧૨ વાગ્યા સુધી ગુરુમહિમાના પાઠ કરવાનો કાર્યક્રમ પણ રાખ્યો છે. વળી, અમારી જન્મ તારીખ સત્તાવીશ (૨૭) નવેમ્બર હોવાથી દર મહિનાની સત્તાવીશ તારીખે જુદાજુદા ભક્તોના ધરે સ્વાધ્યાય-સત્તાંગનો કાર્યક્રમ પણ રાખવાનું નક્કી કરેલ છે. આમ, આખા વર્ષ દરમિયાન સાત્ત્વિક કાર્યક્રમની ગોઠવણી થઈ ગઈ છે. સૌ કોઈએ યાદ રાખવાનું છે કે, આ કાર્યક્રમો પાછળ મુખ્ય આશય વિશ્વશાંતિનો રહેલો છે. તો આમ, વિશ્વશાંતિ અર્થે કરેલા જપ તથા અન્ય કાર્યક્રમમાં પ્રેમપૂર્વક સક્રિય ભાગ લઈએ તે પણ એક મોટું સત્કર્મ છે. મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે તો મુખ્ય લક્ષ મોક્ષપ્રાપ્તિનું રાખવાનું છે. મોક્ષપ્રાપ્તિ માટે કોઈપણ રીતે વધુમાં વધુ સત્કર્મ કરવાનાં છે.

કબીર મહાન સંત થઈ ગયા. તેમણે તેમના એક દુહામાં સત્કર્મનો અતિસરળ અને ઉત્તમ માર્ગ બતાવ્યો છે. તેમણે કહ્યું છે કે

“કબીર કહે કમાલ કો, દો બાતાં શીખ લે;

કર સાહેબ કી બંદગી ઔર ભૂખે કો અન્ન દે.”

આપણા સત્તાંગના કાર્યક્રમમાં કબીરજીની આ વાત આપણે અવારનવાર કરીએ છીએ. કેમકે, મોક્ષપ્રાપ્તિ માટે જીવનમાં સત્કર્મનું વધુ ને વધુ ભાથું બાંધવું જરૂરી છે. તે સરળતાપૂર્વક વધુમાં વધુ કઈ રીતે થઈ શકે તેની રજૂઆત કબીરજીએ તેમના આ દુહામાં કરી છે. કબીરજીએ મોટામાં મોટું તપ શેને કહ્યું છે? ભગવાનનું ખૂબ ખૂબ ભજન કરો અને ભૂખ્યા જનોને પ્રેમથી જમાડો. આપણે બીજું કાંઈ ના કરી શકીએ તો આપણા ધરમાં બેસીને આટલું તો કરી શકીએ. જીવનમાં બને તેટલું સત્યનું પાલન કરવું જોઈએ. જેટલું બને તેટલું અહિસાનું પાલન કરવાનું, જીવનમાં બને તેટલો અપરિચ્છ રાખવો જોઈએ. સૌ સાથે વધુમાં વધુ ભાઈયારો કેળવવો જોઈએ. આપણા સંપર્કમાં-સંઘમાં જે કોઈ આવે તેને પણ મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવા માટે પ્રેરણા, માર્ગદર્શન અને ઉત્સાહ આપવાં જોઈએ. તેને ઉત્સાહ આપવામાં આપણો પણ ઉત્સાહ સહજ રીતે વધતો હોય છે.

તો, ફરીફરીને સૌને શુભેચ્છા આશીર્વાદ આપીએ છીએ કે, તમે સૌ આ જન્મે જ ખૂબખૂબ સત્કર્મો કરીને મનુષ્યજન્મને સાર્થક કરો. મનુષ્યજન્મ સાર્થક થયો ત્યારે જ કહેવાય કે જ્યારે આપણે મોક્ષ માટેનો પુરુષાર્થ કરીને દુઃખમાંથી સંપૂર્ણ મુક્ત થઈએ. તો ફરીફરી પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે, આપણને બધી રીતે અનુકૂળતા કરી આપે કે જેથી આપણે જીવનમાં ખૂબ સત્કર્મો કરી મોક્ષ પ્રાપ્ત કરી શકીએ.

સત્યધર્મ ગુરુદેવ કી જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય તો જ આપણી જ્ય.

ઓમ્... ઓમ્.... ઓમ્...

લખે છે કે...

અમેરીકાથી ઓમ્કારભાઈ રાવલ લખે છે કે આપની ગાયત્રીમંત્ર વિષેની પલિયડની પત્રિકા વાંચતાં એમ લાગતું હતું કે ઓકિસજન મળી રહ્યો છે.

પ.પૂ. શ્રી ગુરુદેવ યોગભિક્ષુજી રચિત મંત્રવિજ્ઞાન અને ધ્યાનમાં સાભાર

લેખાંક : ૨

સંકલન : ડૉ. સ. સ. ભિક્ષુ

મંત્રદાતા પ્રાણવાન હોવા જોઈએ

મંત્રની સફળતાનો આધાર, તે કોની પાસેથી પ્રાપ્ત થયો છે તેના પર રહે છે. પુસ્તકોમાં છાપેલા મંત્રોના જપથી બરાબર સફળતા મળતી નથી. તેવી જ રીતે, ગમે તેની પાસેથી લીધેલા મંત્રથી પણ સફળતા નથી મળતી. જેમ અમૃક માણસ પાસેથી સાંભળેલી વાતની આપણા ઉપર કાંઈ જ અસર થતી નથી, પરંતુ એ જ વાત, એ જ શબ્દોમાં જ્યારે બીજી વ્યક્તિ પાસેથી સાંભળીએ છી એ ત્યારે એની અસર મન ઉપર જબરજસ્ત થાય છે. એવી જ રીતે પ્રાણવાન મનુષ્ય પાસેથી લીધેલો મંત્ર સફળ થાય છે, કારણ કે પ્રાણવાન મનુષ્યના હદ્યમાંથી નીકળેલ શબ્દો કે મંત્રો પ્રાણથી લપેટાઈને નીકળે છે. આવું પ્રાણનું સામર્થ્ય તેમણે પ્રાપ્ત કરી લીધું હોય છે. તેમની વાતોમાં કે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલા મંત્રોમાં કે તેમના દ્વારા ઉચ્ચારાયેલા કોઈપણ શબ્દોમાં પ્રાણ ખૂબ જ સક્રિયરૂપે રહે છે.

દા.ત. ઘઉંની બનેલી બધી રોટલી સ્વાદ અને પોષણમાં એકસરખી હોય છે. પરંતુ, આ રોટલીને જ્યારે દૂધ, ધી કે કેરીના રસમાં બોળીને ખાવામાં આવે છે ત્યારે સ્વાદ અને પોષણ દરેકનાં અલગ-અલગ થઈ જાય છે. સાદી રોટલી કરતાં દૂધ, ધી અને રસનું પડ ચેલી રોટલી સ્વાદ અને પોષણમાં વધી ગઈ. તેવી જ રીતે, તમામ પ્રકારના મંત્રો (શબ્દો) શબ્દો જ છે, પરંતુ એ શબ્દો ત્યારે જ મંત્ર બને છે કે જ્યારે એ સમર્થ પ્રાણવાન મનુષ્ય દ્વારા ઉચ્ચારાઈને તેનું પ્રદાન થાય છે. આ રીતે શબ્દો ગુરુજ્ઞનોના પ્રાણનો સ્પર્શ પામી પ્રાણવાન થઈ જાય છે અને આવા પ્રાણવાન મંત્રના જીપથી અમોદ ફળની પ્રાપ્તિ થાય છે, ઘણા ગહન અર્થો સમજાય છે અને સૂક્ષ્મ સમજની ઘણી દિશાઓ ખૂલી જાય છે.

મંત્રદ્રષ્ટા

ऋષિઓને મંત્રદ્રષ્ટા કહેવામાં આવે છે, મંત્રદ્રષ્ટા નહીં. મંત્રનું કોઈ સર્જન નથી કરી શકતું. તે તો સ્વયંભૂ

છે. તેને તો જોવાનો, અનુભવવાનો છે. અધિકાર પ્રાપ્ત કરીશું એટલે તે દેખાશે, અનુભવાશે. એ કોઈ આપી શકતું નથી. એ પુસ્તકમાં છપાઈ શકે? એ તો હદ્યની વાત છે. જ્યારે ગાય પાસે વાઇરરું આવે ત્યારે જ ગાય પારસો મૂકે. નહીં તો, ગાય દૂધ બધું બેંચી લે. ગુરુ પાસેથી - સંત પાસેથી જોરજુલમથી કે શામ, દામ, દંડ, ભેદથી કોઈ કાંઈ ઈંચે તો પ્રાપ્ત કરી શકે? એ તો હદ્યના ઉમળકાની વસ્તુ છે. એમને મારી નાખી શકીએ, પણ એમની પાસેથી જબરજસ્તીથી કંઈ લઈ ના શકીએ. એમની પાસે જે વાઇરરું થઈને જાય એને માટે જ તેઓ પારસો મૂકે, નહીં તો દૂધ પાછું ચડાવી જાય.

ગુરુમહિમામાં સવજ્ઞદાસે કહ્યું :

શાસોશ્વાસ સ્મરણ ચલે, નહીં પુષ્ય કે પાપ;
પૂર્ણાંદ પ્રગટ ભયો, બિના મંત્ર કો જાપ.

શાસ અંદર લેવાય ત્યારે અને પ્રશ્નાસ બહાર કાઢીએ ત્યારે, એમ બંને કિયામાં સ્મરણ થતું રહે. શાનું સ્મરણ? ગુરુજ્ઞનો પાસેથી જે પ્રાપ્ત થયું છે તે જ્ઞાનનું સ્મરણ, જેથી એ જ્ઞાન દ્વારા આપણી રક્ષા થતી રહે. જો જ્ઞાન આપણે ભૂલી જઈએ તો ફરીથી માયાના પ્રપંચના ચક્કરમાં પડી જઈએ, ભૌતિક પ્રલોભનોમાં સપદાઈ જઈએ. પરંતુ, શાસોશ્વાસમાં ગુરુજ્ઞાનનું સ્મરણ ચાલતું રહે, તો “નહીં પુષ્ય કે પાપ”. એ એવા પ્રકારનું સ્મરણ છે જેમાં પુષ્ય કે પાપ નથી થતું. જો પાપ થાય, તો એના ફળસ્વરૂપે દુઃખ ભોગવંનું પડે. પુષ્ય થાય, તો એના ફળસ્વરૂપે સુખ ભોગવંનું પડે. પરંતુ, જ્યાં પુષ્ય કે પાપ નથી ત્યાં મોક્ષ-આત્મંતિક સુખની પ્રાપ્તિ છે.

શાસોશ્વાસથી સ્મરણ ચાલતું હોય ત્યાં, કોઈ પણ પ્રકારના મંત્રજાપ વગર જ પૂર્ણ આનંદની તૃપ્તિ થાય છે.

કોઈ સાધક અનુષ્ઠાનમાં બેસે તો એને માટેની સમયમર્યાદા એ નક્કી કરે છે. મહિનો, બે મહિના, એક વર્ષ. કોઈ સવા લાખ મંત્રજાપનું અનુષ્ઠાન કરે, તો કોઈ

ચોવીસ લાખનું કરે, પણ જ્યાં એ અનુષ્ઠાનની સમયમર્યાદા અથવા નક્કી કરેલા જાપની સંઘ્યા પૂર્જ થાય એટલે એ સાધક પાછો એના દૈનિક જીવનમાં આવી જાય છે. પરંતુ, સંસારમાં રહ્યા છતાં, જે શાસપ્રથાસને જ મંત્ર બનાવી લે છે એને તો ચોવીસ કલાકમાં ૨૧,૬૦૦ (એકવીસ હજાર છસો) જાપ થયે જ જ્યાં છે.

શાસોશ્વાસને મંત્ર કર્દ રીતે બનાવી શકાય?

શાસોશ્વાસને મંત્ર કર્દ રીતે બનાવી શકાય એ બહુ ગણન વાત છે. તે માટે આટલું સ્મરણમાં રાખીશું:

**શાસા સે સોહમું બના, સોહમું સે ઓમુકાર;
ઓમુકાર સે રામ બના, સાધો કરો વિચાર!**

‘શાસા’ એટલે આ જે શાસ-પ્રશ્વાસ ચાલી રહ્યો છે તે. જ્યાં કિયા ત્યાં ધ્વનિ એવો નિયમ છે. સ્વરોદ્યશાખ કહે છે કે, શાસપ્રથાસની કિયા સમયે પણ એક અતિસૂક્ષ્મ ધ્વનિ થાય છે. પરંતુ, તે ઇન્દ્રિયાતીત હોય છે, સાંભળી શકતો નથી. જેમકે, હાથને હલાવીએ તો ધ્વનિ સંભળાય નહીં, પણ ત્યાં ધ્વનિ તો છે જ. તે ધ્વનિ સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ છે, જેને આપણા કર્ણ ગ્રહણ ના કરી શકાય. અમે (પૂ. યોગબિશ્વુજી) જે કાંઈ બોલી રહ્યા છીએ તે તમે સૌ સાંભળી રહ્યાં છો, પરંતુ અહીંથી ઘણે દૂરથી પસાર થતા માણસને તે ન સંભળાય. પરંતુ, તેથી કાંઈ ધ્વનિ નથી એમ તો ન જ કહી શકાય. ધ્વનિ તો છે જ, પણ તે દૂરની વ્યક્તિ માટે સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ છે. જો દૂરની વ્યક્તિની કર્ણન્દ્રિય ખૂબ શક્તિશાળી હશે, તો તેને તે ગ્રહણ કરી શકશે. યોગનો મનલબ શો છે? ઇન્દ્રિયોની શક્તિને વધારી ટેવી કે જેથી સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ વસ્તુને, અતીન્દ્રીય વસ્તુને પણ ગ્રહણ કરી શકાય.

વાત શું ચાલતી હતી? કોઈ પણ કિયાનો ધ્વનિ છે. શાસ અંદર લઈએ તેને પણ ધ્વનિ છે; શાસ બહાર કાઢીએ તેને પણ ધ્વનિ છે. જ્યારે શાસ અંદર જાય ત્યારે ‘સો’ અને બહાર નીકળે ત્યારે ‘હમું’. શાસની કિયા વખતે ‘સો’ અને પ્રશ્વાસ વખતે ‘હમું’. ‘સો’ કહેતાં તે (આત્મા) અને ‘હમું’ એટલે ‘અહમું’, અર્થાત્ તે હું, તે હું, તે હું. આપણે દિવસરાત, સતત, નિરંતર શાસપ્રથાસ ચાલુ જ

રાખીએ છીએ અને તેથી સો... હમું, સો...હમું - તે હું, તે હું એમ થયા જ કરે છે. હું આત્મા, હું બીજું કાંઈ નહીં. આને જ અજપાજાપ કહેવામાં આવે છે. જ્યા વગર જે જાપ થયા કરે તે અજપા.

તો આમ, ‘શાસા સે સોહમું બના’. સોહમું થી બીજા બધા મંત્રો ઉત્તરતા છે. સોહમું પ્રાકૃતિક છે. તે જાપ જ્યા વગર પણ ચાલ્યા કરે છે. ‘સોહમું સે ઓમુકાર’. સોહમું બીજું સ્વરૂપ શું થયું? ઓમું થયો. સો બોલીએ ત્યારે તેમાં શું શું બોલાય છે? ‘સ’ અને ‘ઓ’ બોલાય છે. સ+ ઓ=સો. ‘સો’માંથી ‘સ’ને કાઢ્યો તેથી રહ્યો ‘ઓ’ અને ‘હમું’માંથી ‘હ’ને કાઢ્યો તેથી રહ્યો ‘મું’. આ અતિગુપ્ત રહસ્ય છે. આ રહસ્યને જાણવા માટે સાધકો કેટલું ભટકતા રહે છે ! અને જાણ્યા પછી બસ તૃપ્ત થઈ ગયા. દોહરામાં પાછળ શું કહ્યું? પાછળ પ્રશ્ન છે: ‘સાધો કરો વિચાર?’ સાધુઓને પણ વિચારવાનું કહ્યું. સંસારીઓની તો શી વિસાત? સંસારી તો સમજ જ ક્યાંથી શકે? વિચાર જ ક્યાંથી કરી શકે?

‘ઓમુકાર સે રામ બના’. ર+અ અને પણી મું જોડી દીધો- ઉમેરી દીધો. કારણ કે, આપણે આગળ વાત થઈ ગઈ તે મુજબ ઓમુંને, પ્રશ્વામંત્રને જપવાનો અવિકાર બધાને નથી હોતો. તેના માટે અવિકારી થવું પડે છે. રામનામનો જાપ કરતાં કરતાં, રામની સાધના કરતાં કરતાં તેમાં ‘અ’ અને ‘મું’ નો જાપ થતો રહ્યો. આમ, રામના જાપ થતાં થતાં અવિકાર પ્રાપ્ત થયો અને પણી અવિકારી થતાં ગુરુજીની પ્રાપ્તિ થઈ જાય, અને ગુરુજી ઓમુંમાં-પ્રશ્વામંત્રમાં લઈ જાય. આ બધી કુદરતી યોજના છે. પરમાત્માની કૃપાથી જ તે બન્યા કરે છે. તેથી જ્યાં સુધી ઓમુંના, અર્થાત્ પ્રશ્વામંત્રના અવિકારી નથી થયા, ત્યાં સુધી રામનો જાપ ચાલુ રાખી શકાય.

મંત્રજાપની શરીર પર અસર

આપણા શરીરના દરેકેદરેક અંગ સાથે, દરેકેદરેક નાડી સાથે સ્વર અને વ્યંજનો સંકળાયેલા છે. જેમ કે, કોઈ વ્યક્તિ ‘રામ, રામ, રામ’ એવો જાપ કરતી હોય છે ત્યારે, અજાણપણે જ રામ શબ્દનો ઉચ્ચાર કરતી વખતે ઝડપને કારણે ‘મ’નો ઉચ્ચાર ‘મું’ કરે છે તે ખોટો છે. ‘રામ’

શબ્દમાં જે ‘રા’ અક્ષર છે તે અજિતતત્ત્વ છે. ખોટા ઉચ્ચાર સાથે રામનામના જાપ કરીએ છીએ ત્યારે, શરીરમાં અજિતતત્ત્વની વૃદ્ધિ થાય છે અને તેથી શારીરિક મુશ્કેલીનો સામનો કરવો પડે છે. પણ, જ્યારે ગુરુજનોની અહૈતુકી કૃપા આપણા ઉપર વરસે છે ત્યારે આપણને તેના (મંત્રના) યોગ્ય ઉચ્ચારો અને તેની અસરોનો ખયાલ આવે છે. ત્યારબાદ ‘રામ’ શબ્દના ખોટા ઉચ્ચારોને કારણે ઊભી થયેલી શારીરિક તકલીફને દૂર કરવા ગુરુજનો જણાવે છે, કે, હવે ‘રામ’ શબ્દના ઉચ્ચારમાં ‘મ’ અક્ષરનો દીર્ઘ ઉચ્ચાર કરો તેથી અજિતતત્ત્વનો ઘટાડો થતાં શરીર સમશીઠોષ્ણ બને છે અને શારીરિક તકલીફ દૂર થાય છે.

ઉષ્ણતા અને શીતળતાની સમાનતાને કારણે જ આપણી જવાની અને આયુષ્ય ટકી રહે છે. જેમ જેમ તે વિષમ બને છે તેમ તેમ શરીરમાં વિકૃતિઓ ઉત્પન્ન થવા લાગે છે.

દીર્ઘ પ્રણાવોચ્ચાર - સુમ શક્તિનું જાગરણ

‘ઓમ્’ શબ્દ જેમાં ‘મ્’ ખોટો (અડધો) છે. જ્યારે ઓમ્નો ઉચ્ચાર કરીએ ત્યારે અડધો શાસ ચાલે ત્યાં સુધી ‘ઓ’ને લંબાવો, અને અડધો શાસ પૂરો થાય એટલે હોઠ બંધ કરી દેવો અને ‘મ્’ હોઠ બંધ રાખીને જ બોલવો, હોઠ ખોલવાના નહીં. ‘મ્’ બોલતી વખતે હોઠને

ખોલીએ તો ‘મ્’ સાથે ‘અ’ આવી જાય; અને તેથી આખા ‘મ’નો ઉચ્ચાર થાય. ‘મ’નો ઉચ્ચાર તો અડધો કરવાનો છે. બધ હોઠથી જ ગુજારવ કરવાનો છે. એમ કરવાથી મેરુદંડમાં એક વિશિષ્ટ પ્રકારનું કંપન થાય છે અને તેની અસર સુષુપ્તાનાડીમાં રહેલ ચિત્રા, વજા અને બ્રહ્મ નાડી ઉપર થાય છે. તેથી શક્તિનું જાગરણ થાય છે, અને શક્તિના જાગરણથી, બુદ્ધિની તીવ્રતા અને તેથી અગમ્ય, ઈન્દ્રિયાતીત વિષયો સમજી શકવાની તાકાત, બળ, શક્તિ આવે છે. દીર્ઘ પ્રણાવોચ્ચારથી આખા શરીરમાં સ્પંદનોનો અનુભવ થાય છે, જે ધ્યાન માટે ધણાં સહાયકારી છે. ધ્યાનમાં બેસતાં પહેલાં ઓમ્નો ઉપર કથ્યા મુજબ ઉચ્ચાર કરીએ તો ગહેરનું ધ્યાન થઈ શકે છે. કારણ કે, ઓમ્ના દીર્ઘ ઉચ્ચારણથી જે સ્પંદનો થાય છે તે સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ નાડી સુધી પહોંચ્યો, પ્રાણને ત્યાં સુધી પહોંચ્યાદે છે. આથી નાડીની શુદ્ધિ થાય છે અને સુપ્ત શક્તિ જાગૃત થાય છે. આ રીતે શરીરમાં રહેલ પ્રાણ, સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ નાડી સુધી પહોંચ્યે છે અને નાડીઓનું શુદ્ધીકરણ થાય છે. નાડીની જેટલી શુદ્ધતા વધુ, એટલું ધ્યાન વધુ સમય સુધી અને ધેરું થાય છે; જે દીર્ઘ પ્રણાવોચ્ચારથી શક્ય બને છે.

(કમશા:)

સમજણપૂર્વકનો સાક્ષાત્કાર

સંકલન : શાશ્વકાન્ત પટેલ

સત્યધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય તો જ આપણી જય.

ધ્યાં વર્ષો પહેલાંનો એક પ્રસંગ છે. તે સમયે ધર્મમેધના આગળના ભાગમાં તારની વાડ હતી તથા કભાઉન્ડમાં પથરની જગ્યાએ લીપણ હતું. ત્યારે પ.પૂ. ગુરુદેવ દરરોજ સાંજે કભાઉન્ડમાં બિરાજતા. તે સમયે હું દરરોજ સાંજે પૂજયશ્રીના સાંનિધ્યમાં જઈ એક-બે કલાક બેસતો. તે સમયે મોટાભાગે શ્રી ગુરુમેમભિક્ષુજી તથા હર્ષદભાઈ માસ્તર પણ આવતા. વળી, હાલમાં ઓમ્ પરિવાર જેટલો વિસ્તરેલો છે તેટલો વિસ્તરેલો ન હતો.

મોટા ભાગે દર ગુરુવારે અને રવિવારે સાંજે પાંચસાત ગુરુભક્તો પૂજયશ્રીના સાંનિધ્યમાં આવીને બેસતા. ક્યારેક ક્યારેક આધ્યાત્મિક જિજ્ઞાસુ ભાઈ-બહેન પોતાની જિજ્ઞાસાનું સમાધાન પ્રાપ્ત કરવા ગુરુજી પાસે ઉપસ્થિત થતાં. એક દિવસ આ રીતે અમે બેઠા હતા તે સમયે આપેડ વયના બે ભાઈ પૂજયશ્રી પાસે આવ્યા. આ પહેલાં પણ તેઓ બે-ત્રણ વાર આવેલ. તેઓ પૂજયશ્રીને પ્રણામ કરીને બેઠા. થોડી વાર પછી પૂજયશ્રીએ તેઓને પૂછ્યું કે, આજે કેમ આવવું થયું? પેલા બે ભાઈઓમાંથી એક ભાઈએ કંધું કે, સ્વામીજી અમારે સાક્ષાત્કાર કરવો છે. તે માટે બહુ જ

સાહુસંતો પાસે ગયા. પણ ક્યાંયથી સંતોષ ના થયો. તેથી તમારી પાસે માર્ગદર્શન મેળવવા આવ્યા છીએ. તમે કૃપા કરો કે જેથી અમને સાક્ષાત્કાર થાય. આ વાત ચાલતી હતી- બરાબર તે સમયે જ ધર્મભેદની બહાર રસ્તા ઉપરથી એક ગધેદું પસાર થઈ રહ્યું હતું. ગુરુજીએ ગધેડા તરફ આંગળી કરી પેલા ભાઈઓને કહ્યું કે, તમારે ભગવાનનાં દર્શન કરવાં છે ને? તો જુઓ, બહાર એ ભગવાન જઈ રહ્યા છે. એનાં દર્શન કરી લો એટલે તમારો સાક્ષાત્કાર થઈ ગયો. પેલા ભાઈઓએ ગધેડા તરફ જોયું અને પછી હસીને કહ્યું કે આ તો ગધેદું છે. ભગવાન કયાં છે? તમે મજાક કરો છો. આ સાંભળી ગુરુજીએ તેમને શાંતચિત્તે કહ્યું કે, તમારે સાક્ષાત્કાર કરવો છે, ભગવાનનાં દર્શન કરવાં છે, પરંતુ એવા ભગવાનનાં દર્શન કરવાં છે કે જેમના સ્વરૂપની તમે કલ્યાણ કરી રાખી છે કે, ભગવાન તો આવા આવા જ હોય. તે જ ખરા ભગવાન અને તે અંગેની સમજણ, માર્ગદર્શન મેળવવા તમે જેની પાસે આવ્યા છો તે તમને તમારી કલ્યાણથી જુદું કહે તો તમે તેને ખોદું માનો છો, તેને મજાક સમજો છો. આમ, પ્રથમ પગથિયે જ તમે ડગુમગુ થઈ જાઓ તો પછી મંજિલ તરફ આગળ વધી જ ન શકો અને મંજિલે પહોંચી જ ન શકો, છો ત્યાંના ત્યાં જ રહો. આમ કહી પૂજયશ્રી મૌન થઈ ગયા. પેલા બંને ભાઈ પણ થોડીવાર બેસી પછી પૂજયશ્રીને પ્રણામ કરીને ગયા.

આમ તો આ એક નાનકડો ગ્રસંગ છે. પરંતુ આપણે સૌ કોઈ તેની ઉપર શાંત ચિત્તે ધ્યાનપૂર્વક ચિંતન-મનન કરીએ તો તેમાંથી આપણને કલ્યાણપથમાં આગળ વધવા માટેની સાચી સમજણાનું અમૂલ્ય ભાથું પ્રાપ્ત થાય. ગુરુ-શિષ્યનો સંબંધ તે કાંઈ લૌકિક કે સાંસારિક સંબંધ નથી. જે ગુરુ-શિષ્ય વચ્ચે લૌકિક-સાંસારિક અને માત્ર ભૌતિક અધ્યાત્મા-તૃષ્ણાની પૂર્તિ માટેનો જ સંબંધ હોય, તો, આવા ગુરુ-શિષ્યની મંચણ કેવી હોય? તેમની અંતે શું સ્થિતિ થાય? તે માટે અનુભવીએ કહ્યું છે કે, — “લોભી ગુરુ, લાલચી ચેલા, દોનો નરક મેં ઠેલંઠેલા.”

આવા ગુરુ-શિષ્યની અહીં વાત નથી. પરંતુ, અહીં તો એવા ગુરુ-શિષ્યની વાત છે કે જેમાં ગુરુ-શિષ્યનો સંબંધ ભૌતિક જગતથી પર એવો અલૌકિક- આધ્યાત્મિક

સંબંધ છે. ગુરુદેવ તો પોતે વધુમાં વધુ સમય અંતર્મુખ રહી નિજાનંદમાં સદા મસ્ત રહેતા હોય છે. તેમની સ્થિતિ તો એવી હોય છે કે શિષ્ય હોય તોપણ શું અને ન હોય તોપણ શું, તેમને કાંઈ જ ફરક પડતો નથી હોતો. પરંતુ મનુષ્ય પછી ચાહે તે પુરુષ હોય કે ક્રી હોય, પોતાના પાછલા અનેક જન્મોનાં સંચિત સુકૃત્યોના ફળસ્વરૂપ પોતાના મનમાં શિષ્યભાવને ધારણ કરી આ જન્મે આવા પરમ પુરુષ એવા સદ્ગુરુદેવના શરણમાં જાય છે. આવો શિષ્ય સદ્ગુરુદેવના શરણમાં કોઈ ભૌતિક ફળની પ્રાપ્તિની ઈચ્છા લઈને જતો નથી. પરંતુ તે તો પોતાનું અને પોતાને આશ્રિત એવા સર્વેનું કાળકમે કલ્યાણ થાય, જીવનમાં સાચાં શાશ્વત સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય, મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા થાય એવી હૃદયમાં દઢ આસ્થા રાખીને જાય છે. સદ્ગુરુદેવ પણ પોતાની નિજાનંદની મસ્તીને છોડીને શિષ્યના કલ્યાણ માટે થઈને સમયે સમયે બહિર્મુખ થતા હોય છે. પોતાના શિષ્યને સાચી સમજણાનું જ્ઞાન આપી કલ્યાણપથમાં આગળ વધવા સતત પ્રેરે છે. શિષ્ય પણ તે મુજબનું જીવન જીવી સાચાં સુખ-શાંતિને પામે છે. પરંતુ, આ બધું ત્યારે જ શક્ય છે કે જ્યારે શિષ્યને પોતાના સદ્ગુરુદેવમાં અવિચલ શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ હોય. આ અવિચલ શ્રદ્ધા એવી તો દઢ થેયી હોય કે કદાચ સૂર્ય પૂર્વમાં ઊગવાનું અને પાશ્ચિમમાં આથમવાનું ચૂકી જાય કે પૃથ્વી પોતાની ધરી ઉપર ફરવાનું ચૂકી જાય, પરંતુ શિષ્યની, પોતાના ગુરુદેવ પ્રત્યેની શ્રદ્ધામાં ક્યારે પણ સહેજ પણ ચૂક ન આવે. શિષ્યે આવી શ્રદ્ધા દઢ કરવા માટે વિચાર, વાડી, વર્તનથી સભાનતાપૂર્વક સતત પ્રયત્નશીલ રહેવું પડે. પાતંજલ યોગદર્શનના સમાધિપાદના ચૌદમા સૂત્રમાં જણાવ્યું છે કે, — “સ તુ દીર્ઘકલ નેરંતર્યસ્તકારાસેવિતો દઢભૂમિઃ”

કહ્યું છે કે, કાંઈ પણ પ્રાપ્ત કરવું હોય તો તે માટે લાંબા સમય સુધી, અંતરાય પાડ્યા વગર સતત પ્રેમપૂર્વક પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો ઈચ્છિત ફળને પામી શકાય છે. તો, શિષ્યે પણ પોતાના સદ્ગુરુદેવમાં અવિચલ શ્રદ્ધા દઢ કરવા માટે આ રીતે સભાનતાપૂર્વક પ્રયત્નશીલ રહેવું પડે. તો કાળકમે શિષ્યમાં આવી શ્રદ્ધા દઢ થાય. શિષ્યે તો શ્રદ્ધા દઢ કરવા માટેનો જ પ્રયત્ન કરવાનો છે. ત્યાર પછી તો શિષ્યની આધ્યાત્મિક પ્રગતિ આપ મેળે જ થતી રહે છે.

જ્યારે શિષ્યની ગુરુદેવમાં શ્રદ્ધા દઢ થાય છે ત્યારે, ગુરુદેવ મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા અંગેની સાચી સમજણનું જે જ્ઞાન આપે છે તેને શિષ્ય તરત જ પોતાના જીવનમાં ઉતારી તે મુજબ જીવન જીવવા પ્રયત્નશીલ થાય છે. જેમ જેમ તે વધુ ને વધુ તે મુજબનું જીવન જીવવા લાગે છે તેમ તેમ તેના જીવનમાંથી તાપ-પરિતાપ કન્ષણઃ દૂર થતા જ્યા છે અને વધુ ને વધુ શાશ્વત સુખ-શાંતિને પામે છે. વળી, જેમ જેમ શિષ્યમાં પોતાના ગુરુદેવ પ્રત્યેની શ્રદ્ધા દઢ થતી જ્યા છે તેમ તેમ તેના હદ્યમાં પોતાના ગુરુદેવ પ્રત્યે સમર્પણભાવ અનાયાસે જ સ્કુરે છે. તેની સાથે સાથે હદ્યમાં ગુરુદેવ પ્રત્યે દિવ્ય અલૌકિક પ્રેમની ઊર્મિઓ લિલોળા લે છે. શિષ્ય જ્યારે આ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી લે છે અને જેમ

જેમ તે તીવ્ર થતી જ્યા છે, તેમ તેમ શિષ્ય મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા જેમાં રહેલી છે તે મોક્ષની પ્રાપ્તિ તરફ વેગથી આગળ ધપવા લાગે છે અને અંતે આ જન્મે જ -

“પુનરપિ મરણમ્ભુ પુનપિ જનનમ્ભુ;

પુનરપિ જનનીજઠરે શયનમ્ભુ”ના જન્મ-મરણના ચકરાવામાંથી મુક્ત થાય છે. આ બધું ત્યારે જ શક્ય બને છે કે, જ્યારે શિષ્યમાં પોતાના ગુરુદેવ પ્રત્યે અવિચલ શ્રદ્ધા દઢીભૂત થાય.

તો પરમાત્માસ્વરૂપ પ.પૂ. ગુરુદેવને આપણે સૌ પ્રાર્થના કરીએ કે, આપ અમારી ઉપર એવી કૃપા વરસાવજો કે જેથી અમારા હદ્યમાં આપના પ્રત્યે અવિચલ શ્રદ્ધા સદા-સર્વદા દઢ થાય અને રહે. અસ્તુ.

શ્રી ગુરુદેવ સત્ય છે...

લેખાંક : ઉ

આલેખન : પ્રવીણભાઈ શાહ

આપણાં અને ઓમ્ભૂપરિવારનાં એ મહાભાગ્ય છે કે આપણને પરમપૂજય ગુરુદેવ શ્રી યોગબિસુજુ જેવા સંતના ચરણોમાં બેસવાનું મહાસુખ પ્રાપ્ત થયું છે. કહેવાય છે કે, આગળના કેટલાય જન્મોનાં સુકૃત્યોનું પુણ્યકણ ભેગું થાય ત્યારે આવો સુખદ અવસર આપણને આ જન્મમાં ભળે છે.

નાનપણમાં સ્કૂલમાં ભાષાતો હતો ત્યારે વાંચવાનો ભારે શોખ હતો. સાતમા-આઠમા દોરણમાં હતો ત્યારે મોટી સાઈઝના ૧૮૦૦ પાનાનું રામાયણ અને લગભગ ૨૦૦૦ પાનાનું મહાભારત વાંચ્યા હતાં. એમાં આવતું પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય-પહાડ-જંગલો-નદીઓ અને સરોવરોનું વિસ્તારપૂર્વકનું વણન અને એમાં આવતાં પાત્રોનું જીણવટભર્યું રેખાંકન-શબ્દચિત્રો માનસપટ ઉપર એક અદ્ભુત છાપ મૂકી જતું. ઘણીવાર તો વાંચવામાં એવા તલ્લીન થઈ જવાય કે હું પોતે જ તેમાં ઓતપ્રોત (ઈનવોલ્વ) થઈ જતો. એ પ્રસંગો અને ઘટનાઓનો હું એક હિસ્સો બની જતો - એ બધું મારી આજુબાજુમાં જ બનતું હોય તેવું લાગતું! પછી જ્યારે પુસ્તકમાંથી મોં બહાર કાઢીને જોઉં તો હું તો મારા ઘરમાં જ હીથ્યકા ઉપર બેઠેલો હોઉં!

એ પછી ‘મોહિનીકુમારી’ નામનું એક પુસ્તક

વાંચ્યું. તો તેમાં પરલોડિક વિદ્યા વિશે ઘણુંબધું વાંચવા મળ્યું. એ પુસ્તકનાં પાત્રો એકબીજાના મનની વાતો ઘણો દૂર બેઠાં બેઠાં જાણી લેતાં! ઘણુંબધું ‘ટેલિપથી’ અને એવી બધી વાતો એમાં હતી.

કોલેજકાળ દરમિયાન પુસ્તકો-સામયિકો અને છાપાંઓની પૂર્તિઓ માં- ડિમાલયના સિદ્ધો-સંતો મહાત્માઓ અને સિદ્ધપુરુષો વિશે ઘણીબધી વાતો વાંચી અને એ બધા વિશે વધારે જાણવા માટે મનમાં ભાવ રહ્યા કરે!

ઘણા વરસો પછી એક દિવસ હું અને મારાં પત્ની છોટે મોરારિબાપુ - શ્રી રમેશભાઈ ઓજાની શ્રીમદ્ભાગવત કથા સાંભળવા ગયાં હતાં. ત્યાં મેદાનમાં ઓમ્ભૂપરિવારનો એક બુકરટોલ હતો. ‘ગુરુમહિમા’ નામનું પુસ્તક જોયું. અનુકમણિકા મૂલાધાર, બ્રહ્મરંધ્રમાં કાળની પહોંચ નથી, ભૂકૂટી-ત્રિકૂટી, બ્રહ્મરંધ્રમાં પ્રવેશ, અણલિંગીપદ વગેરે શબ્દો વાંચીને કંઈક નવું જાણવા મળશે એમ વિચારીને પુસ્તકની કિંમત પૂછીઃ - વાંચ્યું : પંદર રૂપિયા હતી. મેં સ્ટોલવાળા ભાઈને પૂછ્યું: આમાં કંઈ ડિસ્કાઉન્ટ નથી આપતા? એ ભાઈએ કહ્યું કે, ડિસ્કાઉન્ટ તો નથી

આપતા, પણ ગુરુમહિમા પુસ્તકની સાથે ‘ધ્યાન શા માટે!’ અને ‘મૈત્રી’ નામની આ બે નાનકડી પુસ્તિકાઓ બેટ આપીએ છીએ.

પુસ્તકો લઈને ઘેર આવ્યો. ગુરુમહિમાનાં થોડાંક પાનાં વાંચ્યાં. ખૂબ જ રસ પડ્યો. પુસ્તક સેવામાં રાજ્યું અને દરરોજ ચારચાર કરી વાંચવાની-સમજવાની અને નોંધ કરવાનું ચાલુ કર્યું. ધીમેધીમે આખો ગુરુમહિમા કંઠસ્થ થઈ ગયો અને રોજિંદી સેવા-પૂજાના ભાગડું દરરોજ વાંચવાનું-ગાવાનું ચાલુ રાજ્યું. થોડાક ભૌતિક લાભો થયા. નોકરીમાં સમયની અનુકૂળતા ગોઠવાઈ, જેથી સ્વાધ્યાય-સત્સંગમાં વધારે સમય આપી શકાય.

‘ધર્મભેદ’માં શ્રી ગુરુદેવની ઉપસ્થિતિમાં દરરોજ સ્વાધ્યાય-સત્સંગ થતો. બને એટલો વધારે સમય હાજર રહેવાનો પ્રયત્ન કરતો. ઓમ્ભૂપરિવારના નાનામોટા કાર્યક્રમોમાં હાજરી આપતો.

શ્રી ગુરુદેવના શ્રીમુખેથી ધર્મભેદથી ઉપયોગી વાતો સાંભળવા-જ્ઞાવા મળતી. એક દિવસ ધર્મભેદમાં સાંજનો સ્વાધ્યાય ચાલતો હતો. તા. ૧૪-૧૧-૧૯૮૮ ને મંગળવારે મકરસંકાંતિ નિમિત્તે ગુરુપ્રેમી ભક્તો સ્વાધ્યાય કરવા માટે ભેગા થયા હતા. શ્રી ગુરુદેવે વાતની શરૂઆત કરતાં કહ્યું કે, સિદ્ધ-અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવા માટે શું કરવું જોઈએ?

નિંતન-મનન નિદિધ્યાસન સતત-નિર્દત્તર કરતા રહેવાથી શેની પ્રાપ્તિ થાય છે તેની ખૂબ સરસ વાતો પૂ. શ્રી ગુરુદેવના મુખેથી આજના પવિત્ર દિવસે જ્ઞાવા-સાંભળવા મળી. સ્વાધ્યાયમાં શ્રી વિનુભાઈ, શ્રી પરમાનંદભાઈ અને શ્રી વિજયભાઈ સહકૃતબુંબ-સ-પરિવાર હાજર હતા. પૂ. શ્રી ગુરુદેવે પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી રજનીશના તંત્રવિદ્યાના એક પુસ્તકમાંથી કેટલાક સમજવા જેવા ઉલ્લેખો વાંચી સંભળાવ્યા અને તેના અનુસંધાનમાં ગુરુ-શિષ્યનો સમર્પણ ભાવ, શ્રી શંકર-પાર્વતીજીનો સંવાદ, ઐણભાવ, ગ્રાહકભાવ - જ્ઞાનના સ્વીકાર માટે ભૂમિ તૈયાર કરવાની તત્પરતાનો ભાવ એવી સરસ રીતે સમજવ્યા કે સાંભળનારા સૌ આનંદમાં આવી ગયા.

એ પછી શ્રી ગુરુદેવના શ્રીમુખેથી જ્ઞાનવાણી સાંભળવા મળી તેના અંશો કંઈક આ પ્રમાણે છે :

એક અંગ્રેજ વૈજ્ઞાનિક શ્રી શેલ્ટન પોતાની વૈજ્ઞાનિક શોધખોળના કામકાજ અંગે જંગલમાં ગયા. જંગલમાં એક ઘવાયેલા વાધની પાછળ પાછળ તેઓ જવા લાગ્યા. વાધની શરીરે જે ધા પડ્યો હતો તેમાંથી લોહી નીકળતું હતું. વાધ ઘવાયેલી હાલતમાં એક ગુફામાં જતો રહ્યો. શ્રી શેલ્ટન ગુફાથી થોડે દૂર એક ઝાડ ઉપર બેસીને વાધની બહાર નીકળવાની રાહ જોવા લાગ્યા. એક દિવસ - બે દિવસ - ચાર દિવસ એમ કરતાં પંચાવન દિવસ નીકળી ગયા! પંચાવન દિવસ પછી એ વાધ જ્યારે ગુફાની બહાર આવ્યો ત્યારે તેનો ધા એકદમ રુઝાઈ ગયો હતો. શરીરે થોડો દૂબળો પડી ગયો હતો, પણ ધા તદ્દન રુઝાઈ ગયો હતો. શ્રી શેલ્ટન તો વૈજ્ઞાનિક હતા. તેમને તો સંશોધન કરવાનું હતું. તેમણે ગુફામાં જઈને જોયું તો ગુફામાં માત્ર પાણીનું એક ઝરણું જ હતું. વાધ પંચાવન દિવસ માત્ર પાણી પીને રહ્યો હતો. કંઈ જ ખાવું ન હતું. પંચાવન દિવસના ઉપવાસ કર્યા હતા અને એ રીતે એનો ધા એણે રુઝાઈ હતો. શ્રી શેલ્ટને આ વાતની પુષ્ટિ કરવા માટે - એટલે કે પ્રાણીઓ પોતાના શરીરમાં પડેલા કોઈપણ ધાને રુઝવવા માટે ઉપવાસનો આશરો લે છે તેવું નક્કી કરવા માટે તેમણે બીજા પ્રાણીઓ ઉપર પણ પ્રયોગો કર્યા. કેટલાંક પાંજરાંમાં નાનાં મોટાં પ્રાણીઓને પૂર્યા - તેમના શરીરે ઉજરડા કર્યા - ધા કર્યા અને લોહી નીકળે એવી રીતે ધાયલ કર્યા પછી તેમના પાંજરાંમાં તેમનાં ભાવતાં ભોજન મૂકીને રાજ્યાં, પાણી ભરી રાજ્યાં. અને વૈજ્ઞાનિકના આશર્ય વચ્ચે જોયું કે, જ્યાં સુધી દરેક પ્રાણીના શરીર પર કરેલા ધા રુઝાયા નહીં ત્યાં સુધી દરેક પ્રાણીના પાંજરામાં ખોરાક એમનો એમ જ પડી રહેતો, ફક્ત પાણી પીને તે પ્રાણીઓ પડી રહેતાં. આ રીતે એક વાત નક્કી થઈ કે પ્રાણીઓ પોતાની કોઈક અજ્ઞાત સૂઝેને કારણે ઉપવાસનો આશ્રય લેતાં હોય છે.

વૈજ્ઞાનિકેને આટલું તારણ કાઢવા માટે કેટલી બધી હિંસા કરવી પડી? હિંસાનો આશરો લઈને કરેલી શોધો મનુષ્યને ક્યારેય લાભદાયક થતી તે તો આપણને જાત- અનુભવ છે. આપણા ઋષિ-મુનિઓ આવી બધી વાતો પોતાના માનસિક બળ વડે - પોતાની સંકલ્પ શક્તિ વડે નક્કી કરતા હોય છે. કોઈને ગ્રાસ નહીં, કોઈને પીડા નહીં - માત્ર સંકલ્પ શક્તિથી જ ધડી વાતો સિદ્ધ કરતા હોય છે.

પાણીનો એક નળ છે. ચકલી ખોલો એટલે પાણી આવે; ચકલી બંધ કરો એટલે પાણી બંધ થઈ જાય. આપણા જીવનમાં બનતી રોજિંદી ઘટનાઓનો આપણે ક્યારેય વિચાર કર્યો છે? આપણને પેશાબ કરવાની ઈચ્છા થાય અને આપણે પેશાબ કરી શકીએ. આપણને મળ-વિસર્જન કરવાની ઈચ્છા થાય અને આપણે મળ-વિસર્જન કરી શકીએ. પાણીની ચકલી ખોલવા માટે હાથની જરૂર પડે, પાના-પક્કડની જરૂર પડે. મૂત્ર-વિસર્જન અને મળ-વિસર્જન કરવાની ઈચ્છા થાય ત્યારે હાથની જરૂર ન પડે, પાના-પક્કડની જરૂર ન પડે. ચકલી ખોલવાની જરૂર ન પડે. માત્ર સંકલ્પશક્તિથી જ મૂત્ર માર્ગ ખુલ્લો થાય - મળમાર્ગ ખુલ્લો થાય!

પછી શ્રી ગુરુદેવે પોતાના હાથની આંગળીઓ ઊંચીનીચી કરી બતાવતાં કહ્યું કે, મોટી આંગળી ઊંચી થા. તો તે ઊંચી થઈ. નીચે થા, તો તે નીચી થઈ. આપણે સંકલ્પ કરીએ - આપણું મન સંકલ્પ કરે કે હાથ ઊંચો થા - તો હાથ ઊંચો થાય, નીચો થા, તો નીચો થાય. આંગળીને ઊચી-નીચી કરવા માટે, હાથને ઊંચો-નીચો કરવા માટે કોઈ સાધનની જરૂર ના પડે. આપણા મનમાં આંગળી કે હાથ ઊંચો-નીચો કરવાની ઈચ્છા કરીએ અને તે પ્રમાણે થાય, તો આપણી આ સંકલ્પશક્તિ, માનસિક શક્તિથી આપણે બીજાં પણ કાર્યો ના કરી શકીએ? આપણી ઈચ્છાથી આપણે આપણા હાથની આંગળી ઊચી-નીચી કરી શકીએ, તો આપણી સામે બેઠેલા માણસની આંગળીને આપણે ઊંચો-નીચો કરી શકીએ ખરા? આપણે આ બધું વિચારવું જોઈએ. જે માનસિક શક્તિ-જે સંકલ્પશક્તિ એવું વિચારે કે મૂત્રમાર્ગ ખુલ્લો થાય અને તે પ્રમાણે મૂત્રમાર્ગ ખુલ્લો થઈને મૂત્રનું વિસર્જન થવા લાગે;

જે માનસિક શક્તિ કે સંકલ્પશક્તિ હાથને ઊંચો-નીચો કરી શકે; કોઈ પણ જાતનો સહારો લીધા વગર તે સંકલ્પશક્તિ દ્વારા બીજા કોઈ પણ કાર્યો પણ થઈ શકે. ફક્ત આપણે એ જાણી લેવું જોઈએ કે આપણે જ્યારે પણ કોઈક સંકલ્પ કરીએ ત્યારે તે સંકલ્પશક્તિનું અનુસંધાન સમાચિમાં બીજી કઈ શક્તિની સાથે થાય છે?

આપણે મળ-વિસર્જનની ઈચ્છા કરીએ છીએ ત્યારે આપણી એ ઈચ્છાનું એવી કોઈ શક્તિ સાથે અનુસંધાન થયું અને મળનું વિસર્જન થયું. મળ-મૂત્ર તો શરીરમાં પડેલાં જ છે. જ્યારે ઈચ્છા કરીએ - સંકલ્પ કરીએ ત્યારે જ તેના વિસર્જનના માર્ગો ખુલે છે અને વિસર્જન થાય છે. ઈચ્છા કરીએ ત્યારે જ હાથની આંગળી ઊંચો-નીચી થાય છે. તો આ ઈચ્છાશક્તિ-સંકલ્પશક્તિ ઉપર કાબૂ મેળવી લેવાય તો સિદ્ધાવસ્થા પ્રાપ્ત થાય.

આપણી ઈચ્છાશક્તિ કે સંકલ્પશક્તિ કે માનસિક શક્તિ જ્યારે કોઈપણ સ્થૂળ કાર્ય કરવાનો વિચારમાત્ર કરે છે ત્યારે વિશ્વની કોઈક અદૃશ્ય શક્તિ સાથે અનુસંધાન થાય છે અને તે પ્રમાણે શરીરનાં અંગો - શરીરની ઈન્દ્રિયો કાર્યરત થાય છે.

આપણે આપણા પગ ઉપર સ્થિર ઊભા છીએ. જે કષે ચાલવાની ઈચ્છા કરી તે કષે આપણી ઈચ્છાશક્તિનું અદૃશ્ય શક્તિ સાથે અનુસંધાન થયું અને પગ ચાલવા લાગ્યા. વાત ઘણી સામાન્ય છે, પણ ખૂબ વિચારવા જેવી છે. આપણે ચાલવાની ઈચ્છા ના કરી હોત તો પગ ચાલત નહીં. બીજો માણસ પરાણે ચલાવવાનો પ્રયત્ન કરત, તો પણ ચાલત નહીં. ફક્ત આપણે ઈચ્છા કરી ત્યારે જ પગ ચાલવા લાગ્યા!

(કમશા:)

॥ શ્રી હરિ ॥

**સુફલ મનોરથ હોઉ તુમ્હારે
પ્રિય સ્વજન,**

જય શ્રી કૃષ્ણ, આપકે યહું હો રહે મંગલ પ્રસંગ પર હાર્દિક અભિનંદન ઔર હૃદય કી શુભકામના ।

આશિષ.

ભાઈ (રમેશભાઈ ઓઝા)

ओंश्वर का बोधक (नाम) प्रणव/ओम् है।

(समाधिषाद के द्वारा का भावानुवाद)

- (२४) कलेश, कर्म, कर्मफल और वासना जिसमें नहीं है ऐसा पुरुषविशेष/चेतनविशेष ओंश्वर है।
- (२५) ओंश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ है।
- (२६) ओंश्वर पूर्वकाल के गुरुओं के भी गुरु है और काल की मर्यादा से (जन्म-मृत्यु से) पर है।
- (२७) ओंश्वर का नाम प्रणव/ओम् है।
- (२८) अर्थ के चिन्तन सहित ओम् का जप करना।
- (२९) चिन्तन सहित जप करने से अन्तरायों का अभाव और आत्मसाक्षात्कार होता है।

● द्रष्टव्याएव उद्देशो

- (१) सर्वव्यापक परम सूक्ष्म चेतन तत्त्व के जेनुं नाम प्रणव (ओम्-ॐ) है, तेनी प्रतीति बहुजनसमाजने कराववा प्रथल करवो। (२) 'योग'नो प्रयार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रथल करवो। (३) समाजनुं नैतिक धोरण उंचु लाववा माटे साहित्य द्वारा आध्यात्मिक ज्ञाननो प्रयार अने प्रसार करवानो प्रथल करवो। (४) आ उपरांत 'बहुजनहिताय-बहुजनसुखाय'ने लगातां कार्यों, जेवां के, केणवणी, तबीबी सारवार वगोरे करवा माटे प्रथल करवो।

Registrar of News Papers of India under Regd. No. 48770/90
L-5/131/QTY/34/90-91

To,

આધ સંસ્થાપક તથા આદ્યાત્મિક દસી
ન.પુ. ગુરુદેવશ્રી યોગબહિક્ષુજી

PRINTED & PUBLISHED BY :-

AUMGURU PREMSAMARAPANDHYANBHIKSHU PARIVAR TRUST

(Reg. No. E4416 Date 11-5-81)

From : -3/B, Pallidhnagar Society, Naranpura, Ahmedabad-9
Printed at : Shree Graphics, Navrangpura, Ahmedabad-9
Hon. Editor : Naishadh Vyas

I.T.Exe. DIT (E)/80G(5) / 252 / 2008-09 (Up to MARCH-2013)

પ.પુ. ગુરુદેવશ્રી યોગબહિક્ષુજી
સાચેનાં સંસ્મરણો તથા પ્રેરક
પ્રસંગોના લેખો આવકાર્ય છે.

લવાજમદર :

ત્રિવાર્ષિક સભ્ય (ભારતમાં) ... રૂ. ૧૦૦૦૦૦
આજીવન સભ્ય (ભારતમાં) ... રૂ. ૫૦૦૦૦
વાર્ષિક સભ્ય (પરદેશમાં) ... \$ ૧૫૦૦૦
આજીવન સભ્ય (પરદેશમાં) ... \$ ૧૫૦૦૦
ઇટક નકલની કિંમત ... રૂ. ૧૦૦૦

લવાજમ મોકલવાનું કે
“રાતમભરા”ને લગતો પત્રવ્યવહાર
કરવાનું સ્થળ :

(૧) ડા. સોમાભાઈ એ. પટેલ (સ.સ. બિક્ષુ)

૩/બી, પલિયડનગર,
સેન્ટ એવિયર્સ હાઇસ્કૂલ રોડ,
નારાણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩

(૨) વૈષધભાઈ સી. વ્યાસ

“સ્વાશ્રય”,
૩. ગંગાધર સોસાયટી,
રામભાગ પાઇઠા, માણિનગર,
અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૮

સૂચના :-

(૧) લવાજમ ચેક કારા અથવા મનીઓર્ડર
કારા “ઓ. પ્રે. પ. ટ્રસ્ટ” ના નામે
મોકલવું. સાચે આપનું પૂરું નામ,
સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં લખી મોકલવું.

(૨) જે સભ્યના રહેઠાણનું સ્થળ બદલાયું
હોય તેમજે તેમના નવા રહેઠાણનું પૂરું
સરનામું લખી મોકલવું, જેથી
વ્યવસ્થાપકોને અંક મોકલવામાં
સરળતા રહે.

Web : www.aumparivar.com
E-mail : aumparivar@yahoo.com

Web : www.yogabhidhikshu.org
Facebook : [yogabhidhikshu.aumparivar](https://www.facebook.com/yogabhidhikshu.aumparivar)